

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Cel. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujege izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Vojno poročilo št. 1021

Topniško in letalsko delovanje v Tunisu

12 sovražnih letal sestreljenih, trije sovražni parniki zadeti v Beni

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

V Tunisu so bili sunki oklepnih sredstev odbiti s topniškim ognjem in z letalstvom. Deset letal je bilo sestreljenih, 4 od italijanskih in nemških lovcev, 4 od protiletalskega topništva, 2 pa od naših tankov.

Napadi na kraje blizu Tunisa so povzročili številne mrtve in ranjene med prebivalstvom. Včeraj pozno popoldne so skupine naših topniških poskusov sovražnih bombnikov ter dva se zadela tri zasidrane parnike.

Na srednjem Sredozemlju so nemški lovci, ki so spremljali nek konvoj, preprečili napad na poskus sovražnih bombnikov ter dve sestrelili v morje.

To noč so sovražna letala spuščala bombe na Palermo in okolice. Poročajo o treh mrtvih in desetih ranjenih ter o obširni škodi na civilnih zgradbah.

Iz dnevniht nastopov se eno naše letalo ni vrnilo.

Ene naša podmornica se ni vrnila v oporišče; skoraj vsa posadka je na varnem.

Poulični boji v Harkovu

Severno in severozahodno od Harkova so nemške divizije vrgle sovražnika proti vzhodu — Napadi pri Orlu znatno popustili

Hitlerjev glavni tan. 12. marca. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja

Po zmagovitem zaključku zimske bitke med Dnjeprom in Doncem, ki je uničila upanje boljševikov na zopetno pridobitev Ukrajine, so naše čete nadaljevale napade v smeri proti Harkovu. Oklepni in grenadirski oddelki vojske in oborožene SS so prodrli pred mestom globoko postrojene sovražne postojanke in so iz več smeri vdrl v mesto. Močni poulični boji se še nadaljujejo. Severno in severozahodno od mesta so vrgle naše divizije sovražnika nazaj proti vzhodu. V nasledovanju so bile bežeče sovražne kolone uničene. Močni oddelki letalstva so skupaj z madžarskimi in slovaškimi letalskimi silami v neumornem delovanju posegali v boje na kopnem.

Zaradi težkih izgub, ki so jih utrpeli v zadnjih tednih, so sovjetski napadi na odseku pri Orlu znatno popustili. Posamezni šibkejši napadi so se ponesrečili. K takojšnjemu protinapadu nastopivši lastni oddelki so uničili včeraj dva nadaljnja sovjetska polka.

V teku premikov za skrajšanje naše fronte je bilo mesto Vjazma znatno popustilo. Uničenju vseh za vojno važnih naprav in potem, ko je bil že pred tedni odpeljan vojni material in

preskrbovalne zaloge, v pretekli noči brez boja izpraznjeno.

Na drugih odsekih vzhodnega bojišča je prišlo pri trajni odjugi samo do bojnega delovanja krajevnega pomena.

Več sovražnih oklepnih sunkov proti nemško-italijanskim postojankam v Tunisu je bilo odbito. Letalstvo je na morju pred Bono napadlo sovražni konvoj in težko poškodovalo tri trgovske ladje ter en rušilec z letalskimi torpedi in bombami.

Britanska letala so v noči na 12. marca napadla jugozapadno nemško ozemlje in so metala razdiralne in zažigalne bombe predvsem na mesto Stuttgart. Prebivalstvo je imelo izgube. Na stanovanjskih okrajih, javnih poslopih in več bolnišnicah je nastala večja škoda. Lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili 11 napadajočih bombnikov.

Južnoangleško pristaniško mesto Hastings je bilo včeraj od brzih nemških bojnih letal presenetljivo napadeno v nizkem poletu. Pri odletu so bila opažena znatna razdejavanja.

V pretekli noči so oddelki težkih bojnih letal izvedli močan napad na mesto in pristanišče

Newcastle ob britanski vzhodni obali. Oddelek brzih bojnih letal se je v današnjih ranih jutranjih urah vrgel nad London. Obsipal v nizkem poletu z ognjem vseh vrst krovnega orožja mestno ozemlje in se je po odvrenju številnih razdiralnih bomb brez izgub vrnil na oporišče.

Berlin, 12. marca. AS. Iz pristojnega vira se je izvedelo, da so nemške čete po določenih načrtih na srednjem odseku vzhodnega bojišča izpraznile mesto Vjazma. Preden so izpraznile to postojanko po načrtih za potrebno skrajšanje fronte, so nemške čete spustile v zrak vodovode, tovarniške delavnice, železniške naprave kakor tudi letališča in avtomobilske ceste. Mesto je bilo treba uničiti že zaradi pomembnega položaja, ki ga zavzema na tem bojišču. Ohranjena sta bila dva dragocena zgodovinska spomenika, kakor tudi dve bolnišnici, kjer se zdravijo sovjetski vojaki in bolniki tega mesta. Bolnišnice so obdržale kirurški material, zdravila in živež. V Vjazmi je bilo popolnoma uničenih 39 lokomotiv ter mnogo sovjetskih vozil, ki so preostala še iz bitke za Vjazmo v jeseni leta 1941, kakor tudi 200 sovjetskih železniških vagonov.

Junaški borec iz Malte

Lik Carmela Borga Pisanija, ki je umrl z vzklikom: »Živela Italija«

Rim, 12. marca AS. Preteklega novembra je sporočila agencija Reuter, da je bil na Malti zaradi veleizdaje ustreljen Carmelo Borg Pisani. Naknadna poročila, pretežno ameriškega izvora pravijo, da je pred sodiščem potrdil polno zavest svojih vojaških dejanj za osvoboditev otoka izpod angleškega jarma in da bi se udeležil obrambe svoje italijanske domovine. Postopek se je končal s smrtno obsodbo. Borg Pisani pa je pred usmrčitvijo potrdil svojo vero z junaškim vzklikom »Živela Italija!«

Carmelo Borg Pisani je bil rojen na Malti leta 1915 in obiskoval italijansko srednjo šolo »Umberto I.« Vpisan v mladinski odtok Stranke se je odlikoval po vnemi za italijanstvo. Leta 1936 je prišel v Rim in se vpisal v Akademijo lepih umetnosti, kjer je hitro pokazal svoje umetniške sposobnosti. To je dokazal na raznih razstavah, ki ee jih je kljub svoji mladosti lahko udeležil. Ta čas je postal najprej podpredsednik, nato pa predsednik krožka malteških študentov.

Ob izbruhu vojne je v pismu Duceju ponudil svoje sodelovanje za krananje »mojega velikega ideala« to je, da bi videl Malto vrnjeno Italiji. Zopet se je vpisal v Stranko ter je nekaj dni pred odhodom bil imenovan za člana direktorija stranke na Malti. Kmalu po Ducejevem pozivu je stopil v vrste prostovoljcev in ee kot pripadatelja črna erajca uril v vojaški spretnosti, nato pa ee je udeležil bojev v Grčiji. Tam je zbolel in bi moral biti ope-

riran, toda temu se ee je bil izognil, da ne bi prekinil svoje službe. Zopet je prošil, da bi ee smel udeležiti nekega važnega vojaškega nastopa, dobro se zavedajoč nevarnosti, katri ee s tem izpostavlja. Pred odhodom na to mesto, je napisal plemenit duhovni testament, kjer beremo med drugim: »Ko je izbruhnila vojna, bi ee bil lahko vrnil na Malto, če bi bil hotel, pa sem ostal, ker sem čutil glas domovine in veroval, da je moja dolžnost ostati tam, kjer je prava domovina zbiralala eile vseh svojih sinov tudi za osvoboditev svojih bratov. Tako sem prostovoljno hotel služiti domovini z orožjem in ee skupno z drugimi malteškimi tovariši kot prostovoljec udeležil vojne. Moral sem prebreziti mnogo ovir, preden je bila ta moja želja uslišana in za najvišje zadostženje v svojem življenju smatram, da sem mogel izpolniti to svojo dolžnost. Prostovoljno sem tudi zahteval, da bi mogel izpolniti to željo poslanstvo, ki mi je bilo zaupano. Prosim Boga, da bi ga mogel izpolniti in da bi mogel pospešiti še drugo nalogo za osvoboditev bratov, ki jih žalostna vojna nujnost stavi vsak dan pred težke in trnjeve preizkušnje.« Na koncu pisma dviga svojo misel h Kralju in Cesarju ter Duceju, svojo »zadnjo misel«, ki gre »preko zmage za veličino nesmrtno domovine«. Njegova žrtve potrjuje najčistejšo krepost junaka, svetost stvari, za katero ee je boril ter tradicijo italijanskega prostovoljstva in mučeništva, ki je od začetka preporoda do svetovne vojne značilno za etape našega zedinjenja.

Teroristični napadi namesto drugega bojišča

Amerikanci in Angleži se varajo, če mislijo, da bodo z bombardiranjem uničili nemško vojno industrijo

Berlin, 12. marca. AS. Poveljnik ameriškega letalstva v Angliji je označil, da je namen letalskih napadov na Nemčijo nadomestilo za drugo bojišče v Evropi, ki je po včerajšnjih moskovskih zatrdilih glavni vzrok za poraz rdečih armad v Dončevi kotlini. Nemška vojna proizvodnja, je dejal ameriški general, je osredotočena v kakih 50 mestih. Ko bomo uničili zadostno število teh tovarn, nemški vojaški stroj ne bo mogel več delovati. Ta dan torej bodo zavezništvo dobili vojno in potem ne bo treba več pričakovati presenečenj ob vdoru v Evropo. Tako vsaj sodi ameriški general. Sovjetska vojska pa naj ostane v defenzivi do trenutka, dokler ne bo nehal delovati nemški vojaški stroj in takrat se bo nemška fronta sama zrušila. Ta izjavitelja je tako smešna, da je sploh čudno, da jo angleška propaganda objavlja. V nemški letalski ofenzivi leta 1941 je ravno Anglija pobijala razloge, katerim ee zdaj upira ameriški general rekoč, da bi morali nemški letalski napadi trajati vsaj deset let, preden bi dosegli svoj cilj. Ne ve se, kako so trditve ameriškega generala onstran Rokava mogli sprejeti brez nasprotovanja, kor je Nemčija po svoji velikosti in zemljepisnih razmerah še mnogo manj ranljiva kakor Anglija. Če upajo, da bodo letalski napadi onesposobili nemški vojaški stroj, bodo morali Angleži in Amerikanci s Stalinom vred še precej časa čakati...

V Berlinu pa se ne zanika ogorčen srd, ki so ga izzvali v Nemčiji kakor tudi v mnogih nevtralnih državah angleški napadi na zgodovinske spomenike v Berlinu, v srednjeveškem Nürnbergu in v Monakovem. »National Zeitung« daje tudi jaseh odgovor na trditve angleškega letalskega ministra v spodnjem domu, češ da so angleška ogledniška letala po fotografirskih posnetkih dognala, da je bilo skoraj 200.000 kv. metrov Kruppovih tovarn v Essenu uničenih. List je izšel po nekaj dnevni prekinitvi, ker je bila tiskarna pri napadu pokvarjena. List poudarja, da so angleške bombe zadela skoraj izključno stanovanjske četrti, kjer je nastala izredno velika škoda in so tudi izgube med civilnim prebivalstvom, posebno med ženskami, otroki in starčki zelo velike. Göringov list pripominja, da je boljševizacija Anglosasov segla na moralno polje ter primerja terorizem ameriških šturmotornikov z viteškim

ponašanjem nemškega letalstva in trdi, da se nemško letalstvo pri svojih napadih na angleška mesta strogo drži navodil in bombardira samo vojaške ali industrijske ali tiste cilje, ki so gospodarsko važni za Anglijo. V Essenu pa se je lahko ugotovilo, da so se sovražni letalci nalašč izogibali napadov na industrijske cilje, ker jih je zelo močno ščitila protiletalska obramba.

Ne da bi zanikalo teže bombardiranja angleškega letalstva, nemško časopisje predločuje ljudstvu, da so nemška mesta doživela še drugačna razdejavanja. »Angriff« navaja kronike iz 50-letne vojne ter iz dobe od 1648—1714, ko so nemška mesta zadele vojne, uničenja, lakota, epidemije, pa vendar niso zgubila zaupanja vase. Res da so naši časi zelo trdi in da so v nekaterih mestih cele ulice uničene, ter je

švicarji o anglosaško-sovjetskem zavezništvu

Ameriški podpredsednik ne izključuje sovjetskega besedolomstva

Bern, 12. marca. Rusko-ameriški spor zaradi zavezniške pomoči Sovjetom očitno še ni orientac. Zanimivo je, kaj piše o tem sporu švicarski tisk. »Gazette de Lausanne« pravi: »V zgodovini se je vedno pokazalo, da imajo zavezništva sama v sebi mnogo slabosti. Da bi zavezništvo v letih 1914-18 zmanjšalo slab učinek tega pojma, so raje govorili o »sporazumu«. Ojčili so ga celo s pojmom »prisrčen sporazum«. Pred letom dni so Amerikanci iznašli ime »združeni narodi«, ki je potem obveljalo v Londonu, Cungkingu in Moskvi. Ali je zato koalicija združenih narodov zdaj morda trdnjša kakor pred letom dni? Dvomim, in najmanj socialen član te zveze je po vsem videzu Rusija. Stališče moskovske vlade je včeraj skrbelo podpredsednika Združenih držav Wallacea, vznemirilo poslanika Združenih držav v Moskvi Stanleya, ki je očital ruski vladj molčečoo zaroto o zavezniški pomoči Rusiji. Sovjetska vlada hoče obdržati ljudstvo v prepričanju, da se Rusi sami vojskujejo. Čeprav se nam zdi še pre zgodaj, pa vendar nekateri komentarji že predvidevajo dokončni nesporazum med zavez-

Sovjetom slaba prede

Sinclair je previdno molčal o drugem bojišču

Berlin, 12. marca. V zvezi z incidentom, ki so ga izzvale izjave admirala Stanleya, je zvedela nevtralna agencija, da je ameriški poslanik zamaš zalteval sprejem pri Molotovu. Njegove izjave so Kremelj zelo razburile. Če bi bil vojaški položaj boljši, bi bila ruska reakcija na njegove izjave javna. Tako pa mora Moskva sama priznavati, da Sovjetom pri Harkovu slaba prede. »Zahodno in južno od mesta,« pravi zadnje sovjetsko poročilo, »divjajo siloviti boji. Središče se nahaja na jugu, kjer bi si Nemci na vsak način radi izsilili prehod do Donca. Ruske sile se sovražniku erdito upirajo ter mu zadajajo precej težke izgube, toda sovražnik je zbral na enem samem mestu velikanška oklepna sredstva.« Ta »dodac pove vse. Harkov je ogrožen in verjetno so mu ure že štele.

Za odnose med Sovjeti in Anglosasi je po drugi strani zanimiv najnovejši dogodek, ki se je odigral danes zjutraj v angleškem spodnjem domu.

Sovjetom slaba prede

Sinclair je previdno molčal o drugem bojišču

V trenutku, ko Stalin preko Litvinova in Majskega že neštetič zahteva takojšnjo sprožitev drugega bojišča, pa severnoameriški poslanik v Kujbiševu obznanjuje, da rusko ljudstvo ni poučeno o glavnem nadomestilu za drugo bojišče (to je o ameriški pomoči Sovjetom), pa je smatral angleški letalski minister Sinclair za potrebno trditi, da nudi nova angleška letalska ofenziva Sovjetski zvezi dragoceno pomoč in sili nemško vrhovno poveljstvo, da mora imeti polovico svojega letalstva na zabodu. Govornik je grozil, da bodo napadi na Nemčijo še pogostnejši in strašnejši in da bo to pomenilo nadaljnje obširno »olajšanje« sovjetskega zavezništva. Sinclair pa se ni bavil s tem, kar je Stalinu najbolj pri srcu, to je »invazije« (katero je obljubil Roosevelt) in »istočasni odločilni napade« (napovedan od ruskega vladarja). Verjetno se je opiral na gori navedena dejstva angleški lord kanceler, ki je v imenu svoje vlade izjavil, da vlada popolna istovetnost ciljev med Londonom in Moskvoo.

Kaj je bil cilj ruske zimske ofenzive

Berlin, 12. marca. AS: Tukajšnji vojaški krogi omenjajo cilje, ki si jih je zastavil sovražnik v veliki zimski ofenzivi in pripominjajo, da so doseženi sovjetski uspehi v primeri z njimi zelo majhni. Boljševiki so namreč nameravali zavzeti vso Ukrajino ter prepoditi nemške čete onstran Dnjepra ter so bili prepričani, da si bodo zagotovili popolno premoč na Črnem morju z zavzetjem Krima. To je razvidno iz smeri, kamor so težili sovjetski napadi v februarju, kakor tudi iz izjav sovražnika samega. Največja sovjetska zmota, na kateri je temeljila njihova gotovost v bodoči razvoj dogodkov, je bila: napačno razumevanje nemške elastične obrambe, ki so jo Sovjeti pojmovali kot popolno izčrpanje nemških oboroženih sil. Tako je sovjetsko vrhovno poveljstvo živele v prepričanju, da bodo nemške čete opustile Donec pod pritiskom številnih sovjetskih armad proti Dnepropetrovsku in Zaporozju. Toda te sovjetske sile so bile uničene v nemški protiofenzivi in začelo se je novo razdobje v bojih na tem odseku. Od takrat je prešla tukaj pobuda v roke nemških čet, ki so obnovile svoj pohod proti vzhodu. Središče teh bojev je zdaj južno od Harkova, kjer sovražnik zamaš poskusa odgovarjati na nemške udarce, kakor tudi pri Orlu, kamor prihajajo rezerve od obeh strani in kjer se nahajajo tudi čete, ki so se udeležile oble-

Kaj je bil cilj ruske zimske ofenzive

ganja Stalingrada. Tukaj bi si Sovjeti na vsak način radi izsilili predor skozi nasprotno razvrstitev.

švicarji o anglosaško-sovjetskem zavezništvu

Ameriški podpredsednik ne izključuje sovjetskega besedolomstva

niki in presenečenje vseh presenečenj — razpad zavezništva. Stalin je velik realist. On je tudi orientalec. Ali morda to povzroča tolikšno nervoznost med ameriški diplomati?

»La Suisse« pa objavlja članek z naslovom »Sovjetska uganka«. V odnošjih med Anglijo in Združenimi državami na eni strani ter med Sovjetsko Rusijo na drugi strani obstoja neka zadrega; to zadrego je bilo že dolgo časa pričakovati. V vojaškem naertu je bilo vsekakor naravno, da bosta v boju proti skupnemu sovražniku Anglija in Sovjetska Zveza postali zavezništvo. Prav tako je bilo naravno, da bodo tudi Združene države po vstopu v vojno smatrale Rusijo za zaveznico in ji nudile materialno pomoč. Toda, zaradi revolucionarne in panslaviistične ideje, ki vlada v politiki moskovske vlade, je bilo že spocetka jasno, da Rusija ne vodi iste vojne kakor anglosaški zavezništvo. Ta trditve je pa vendar pred kratkim časom izgledala kakor kako ločeno mnenje. Danes pa je to stališče izpovedal ameriški diplomat, in podpredsednik Združenih držav in smatra, da ni izključena možnost besedolomstva Sovjetske Zveze.

Četrta obletnica kronanja Pija XII.

Vatikansko mesto, 12. marca. AS: Na četrto obletnico kronanja papeža Pija XII. je imel kardinal doyen Granito Pignatelli di Monte slovesno sveto mašo v sikstinski kapeli ob navzočnosti svelega očeta, članov družine Pacelli, velikega mojstra malteškega reda, diplomatskega zbora akreditiranega pri Vatikanu, kardinalov, škofov ter visokih osebnosti na papeškem dvoru in rimskega plemstva. Na koncu službe božje je podelil sveti oče apostolski blagoslov. Številni državni poglavarji in predsedniki vlad so poslali sv. očetu ob tej priložnosti brzojavne čestitke.

Sovjeti zahtevajo žito iz Indije

Stockholm, 12. marca. AS. Sovjetska vlada je zahtevala od angleške vlade, naj pošlje v Rusijo čimprej žito, katerega naj vzame indijskim pokrajinam, ker so najbližje Sovjetski Zvezi. Kot se zdi, rusko prebivalstvo gladije in vlada mu ne more pomagati, ker ji primanjkuje žita ter koruze. Kruha in krompirja ni mogoče dobiti, mesa in maščob pa sploh ni. Kako bo angleška vlada poslala Rusiji žito iz Indije še ni znano, kajti kakor je znano ravno v Indiji zelo primanjkuje žita.

Sprememba v japonskem vojnem ministrstvu

Tokio, 12. marca. AS. General Kioji Tomi-naga je bil imenovan za pomočnika vojnega ministra. Dosedanji pomočnik Imura pa je bil imenovan za člana vrhovnega sveta in ravnatelja oboroževalnega urada.

Sovjetski odgovor Stanleyu

Stockholm, 12. marca. AS: Iz Moskve se je izvedelo, da sta ruska vlada in ruski tisk, posnemajoč idejo italijanskega tiska o »dokazilih nasprotnikovih bedastoč«, posredno odgovorila na izjavo ameriškega poslanika v Moskvi Stanleya, ki je trdil, da se prebivalstvu Sovjetske Rusije prikrija napor ameriškega ljudstva za pomoč narodu Sovjetske zveze. V sredo zvečer in četrtek podnevi sta sovjetski radio in časopisje razširjala popolno besedilo izjave ameriškega poslanika. Agencija Tass je objavila celotno besedilo Stanleyeve izjave, ki so ga objavili vsi listi brez komentarjev.

Teroristični napadi na Francijo

Pariz, 12. marca. AS. Ameriško letalstvo je nadaljevalo s teoretičnim bombardiranjem mest v zahodni Franciji. Po Rennesu so ameriški bombniki dvakrat napadli mesto Le Mans, ki leži v kraju, ki nima nikakega strateškega cilja. Mesto je bilo zelo poškodovano. Število mrtvih in ranjenih je zelo veliko.

Pogodba o izročanju in sodni pomoči v kazenskih stvareh med kraljevino Italijo in Nemško državo

Člen 31. 1. Prošnje za sodno pomoč po členih 25., 26., 27. in 30. morajo obsegati vse bistvene podatke o obdolženčevi osebi, zlasti tudi o njegovem državljanstvu in sedanjem bivališču, kakor tudi o kaznivem dejanju, katerega se obdoljuje, po okoliščinah časa in kraja, in o stanju, v katerem je pazenski postopek.

2. Če se nanaša prošnja na kazenski postopek, v katerem se je izrekla pravomočna sodbena sodba, morajo biti v njej navedeni poleg obsojenčevih osebnih podatkov tudi njegovo državljanstvo, njegovo sedanje bivališče in vsebina obsodbene sodbe, kakor tudi, v kateri namen se prošnja vloga.

Člen 32. 1. Prošnje za sodno pomoč po členih 25., 26., 27. in 30. si pristojna oblastva obeh strank pogodnic, razen na način iz člena 10., lahko pošiljajo tudi naravnost.

2. Če gre za kazenske postopke pred vojaškimi sodnimi oblastvami, pošlje italijanske prošnje minister za pravosodje neposredno pravosodnemu ministru Nemške države, nemške prošnje pa Vrhovno poveljstvo obojenih sil neposredno ministru za pravosodje kraljevine Italije.

PETO POGLAVJE

Priobčevanje obsodbenih sodb

Člen 33. 1. Stranki pogodnici si bosta priobčevali pravomočne sodbe, ki jih izrečejo njuna oblastva in s katerimi se obsojajo državljani druge stranke pogodnice zaradi zločinov in ki se morajo po določbah države, kjer se izdajo, vpisati v sodni kazenski register, izvemši sodbe o političnih kaznivih dejanjih. Prav tako si bosta priobčevali poznejše odločbe, nanašajoče se na take obsodbe in vpisane v sodni kazenski register.

2. Priobčuje se tako, da se pošlje prepis vpisov, določenih za sodni kazenski register. Pošiljanje se opravi vsakih šest mesecev med pravosodnima ministroma strank pogodnic.

SESTO POGLAVJE

Razne in končne določbe.

Člen 34. Stroškov v zvezi s sodno pomočjo prosiča stranka ne povrača, izvemši stroške za prevoz oseb po morju, za začasno izročitev, za prevozno izročitev in za začasno predajo oseb po členu 27. in izvemši zvedenske pristojbine.

Člen 35. Prošnje za sodno pomoč in ustrezne listine, kakor tudi priobčitve po členu 33. morajo biti spisane v uradnem jeziku ene obeh strank pogodnic. Ne more se zahtevati, da bi se priložil prevod.

2. Prošnje in njih priloge kakor tudi priobčitve po členu 33. ne potrebujejo nikakršne overitve.

Člen 36. Pogodba o izročanju med Italijo in Nemško državo z dne 31. oktobra 1871 in dopolnilne izjave k tej pogodbi o vzajemnosti, kakor tudi italijansko-nemški dogovor o sodni pomoči v kazenskih postopkih glede prometnih kršitev z dne 21. junija — 23. decembra 1937 prenehajo veljati, ko se uveljavi ta pogodba.

Člen 37. 1. Ta pogodba se mora ratificirati in se izmenita ratifikacijski listini v Berlinu čimprej.

2. Ta pogodba se začne izvrševati trideseti dan po dnevu izmene ratifikacijskih listin in se uporablja tudi na kazniva dejanja, storjena pred njeno uveljavitvijo.

3. Pogodba ostane v veljavi še šest mesecev od dne, ko jo ena stranka pogodnica odpove.

KONČNI ZAPISNIK

V trenutku, ko so podpisani pooblaščenici pristopili k podpisu Pogodbe o izročanju in sodni pomoči med kraljevino Italijo in Nemško državo, izjavljajo, da so se sporazumeli o naslednjem:

I.

K členu 1. a) S kazenskimi postopki pred upravnimi oblastvami se razumejo postopki, v katerih se zaradi kakega dejanja lahko izreče kazen.

b) Če ni za dovolitev sodne pomoči kakega pogoja, ki je po pogodbi potreben, obvesti zaprosena stranka, če se nedostatek lahko hitro odpravi, o tem prosičo stranko preden bi prošnja zavrnila, da lahko ukrene potrebno.

K členu 2. in sl. Odločba, da se izročitev ne dovoli, ni zadržek za poznejšo prošnjo, opirajočo se na podatke, ki jih zaprosena stranka ni bila vzela v oče.

K členu 3., črki a). Osebe, ki se izročajo zaradi dejanj, katera niso kazniva izključno le po vojaških kazenskih zakonih, se smejo soditi po teh zakonih.

K členu 13., odstavku 5. Izpustitev začasno zaprte osebe ni ovira za nje morebitno izročitev potem, ko dospe prošnja s predpisanimi listinami.

K členu 15. Zoper izročeno osebo se lahko ukrenejo vse očuvne odredbe, zaporne, z ome-

jitvijo osebne svobode in imovinske, ki jih lahko odredijo ali so jih odredila sodna oblastva prosiče stranke po svojih zakonih zaradi dejanja, zaradi katerega se je bila izročitev dovolila.

K členu 16. Za »prevozno izročitev« je šteti prevoz osebe zaradi neposredne ali provozne izročitve z naslovom na eno stranko pogodnice, če se izvrši na odprtem morju na krovu ladje ali v zrakoplovnem vozilu druge stranke pogodnice.

K členu 17. Stranki pogodnici določita sporazumno obmejne kraje, kjer se bodo preganjane osebe izročale ali prevzemale.

K členu 23. Če se prošnja za priobčitev ustreže, se pošlje prosiči stranki potrdilnica, iz katere so razvidni podatki o opravljeni priobčitvi.

K členu 32. a) Stranki pogodnici si bosta priobčevali sezname za sprejemanje prošenj pristojnih sodnih oblastev.

b) Način pošiljanja po tem členu se uporablja tudi na prošnje za sodno pomoč na podstavku mednarodne konvencije za pobijanje trgovine z belimi sužnji z dne 4. maja 1910, mednarodne konvencije o pobijanju prometa in trgovine z nenormalnimi publikacijami z dne 12. septembra 1923 in mednarodne konvencije o pobijanju ponarejanja denarja z dne 20. aprila 1929.

c) Če je prošnja naslovljena na oblastvo, ki ni pristojna za nje prejem, jo pošlje le-to uradoma pristojnemu oblastvu in obvesti o tem hkrati prosičo oblastvo.

II.

a) V smislu te pogodbe se štejejo pripadniki Češko-moravskega protektorata za nemške državljane.

b) Kolikor so ukrepi sodnih ali upravnih oblastev in zlasti njih odločbe po določbah te pogodbe važni za izročanje in druge vrste sodne pomoči, so sodna in upravna oblastva Češko-moravskega protektorata izenačena z nemškimi.

III.

Če bi bilo eni stranki pogodnici do tega, da naznani zaradi morebitne uvedbe kazenskega postopka pred pristojnimi oblastvami druge stranke pogodnice dejanje, ki se je storilo na njenem ozemlju, se taka naznana lahko pošilja na način, kakor je naveden v členu 10. pogodbe in se uporabljajo nanje določbe člena 35. pogodbe.

IV.

Minister za pravosodje kraljevine Italije in pravosodni minister Nemške države odredita po potrebi sporazumno sestanke svojih predstavnikov zaradi zagotovitve enotnega postopanja in reševanja morebitnih težko pri izvajanju pogodbe. Če bi vprašanja, ki naj se pretrajajo, zadevala pristojnost tudi drugih ministrstev, se ta povabijo, da se udeležijo sestanka.

V potrditve tega so podpisani pooblaščenici podpisali ta končni zapisnik, ki je sestavni del danes podpisane pogodbe o izročanju in sodni pomoči v kazenskih stvareh.

Gospodarstvo

Proračun Pokrajinskega sveta korporacij za leto 1943, kakor je odobren, znaša v dohodkih 3.375.372 lir (1942 1.301.702 lire) in prav toliko v izdatkih. Doklada na neposredne davke znaša 15%, dožim je za leta 1942 znašala 10%.

Zmanjšanje potrošnje industrijskega toka. V Rimu je izšel zakonski dekret, ki odreja za vsa industrijska podjetja zmanjšanje potrošnje električnega toka za 25% mesečno v primeri z odgovarjajočo potrošnjo leta 1941. V primeru kasnejših priključkov je merodajen oktober leta 1941.

Zmanjšanje števila tipov v tekstilni industriji. Iz najnovejšega odloka ministrstva za korporacije je razvidno, da se bo število tipov v industriji umetnih tekstilnih snovi znižalo od 51 na 11, namesto dosedanjih 17 tipov viskozne svile bodo producirali samo tri za prodajo.

Italijansko-nemški trgovinski odnosi. Te dni je bila v Rimu kratka seja italijanskega in nemškega vladnega gospodarskega odbora za ureditev trgovinskih odnosov med obema državama. Poleg teh tekočih vprašanj sta odbora obravnavala tudi potrebne ukrepe glede plačil na medsebojnih kompenzacijskih računih.

Italijansko sodelovanje pri javnih delih na Hrvaškem. Italijanska družba za javna dela na Hrvaškem SALPIC je dobila dovoljenje za udeležbo pri velikih javnih delih na Hrvaškem. V prvi vrsti bo izvedla melioracije velikih močvirij v bližini Zagreba s površino 126.000 kat. oravov. Nadalje proučuje družba sedaj načrte za že začeta dela pri postavitvi velike državne elektrarne v Tribalju, ki je preračunana na 70.000 k. s.

Ustanovitev občinske banke v Skoplju. Na

Natečaj za propagandni turistični lepak

Umetniki v Ljubljani so z velikim zanimanjem vzeli v vednost obvestilo Pokrajinskega poverjenstva za tujski promet o razstavi propagandno-turističnega plakata (lepaka).

Stalne pobude za razne natečaje v korist naših umetnikov kažejo blagohotno razumevanje za potrebe ljubljanskih umetnikov.

Propagandni lepak je velikega pomena za turizem, ker morejo barve in predmeti na njem takoj vzbuditi zanimanje in privabiti tujca.

Pokrajinsko poverjensko za tujski promet dopolnjuje navodila natečaja v toliko, da morajo biti lepaki 0,62 m široki in 1 m visoki.

S tem obvestilom so vsi umetniki vabljeni, da se mere upoštevajo pri pripravi svojih del. Omenjamo dalje, da znaša znesek, ki ga ima razsodišče za nagrade na razpolago, 5000 lir.

Navodila za natečajni lepak

1. Pokrajinsko poverjensko za tujski promet priredi razstavo propagandno-turističnih plakatov, ki bo od 12. do 27. junija t. l. v Jakopičevem paviljonu.

2. Na razstavi lahko sodelujejo vsi umetniki ljubljanske pokrajine z enim ali več deli, ki pa morajo biti podani učinkovito in razumljivo z umetniškega, kakor tudi dokaznega stališča glede načina življenja ali pogleda na pokrajino ljubljanske pokrajine, tako da je mogoče takoj oblikovati motiv propagandno-turističnega pomena.

Kompozicije v barvah, dimenzija 0,62 m širine in 1 m višine morajo biti pripravljene za takojšnjo reprodukcijo za tisk in barve.

3. Oni, ki želijo sodelovati pri razstavi, morajo sporočiti svoj pristop Pokrajinskemu poverjenstvu za tujski promet ljubljana, Gledališka 11, do 20. maja z označbo števila del in naziva motivov, ki bodo predloženi.

4. Dela morajo biti poslana v Jakopičev paviljon v terminu, ki bo šele določen. Na hrbtu morajo nositi plakati osebne podatke tekmovalca, naziv motiva in ev. prodajno ceno.

5. Razsodišče, sestavljeno iz treh članov Pokrajinskega poverjenstva za tujski promet, Združenja umetnikov in profesionistov, bo popreje pregledalo in nepristransko izbralo odgovarjajoča dela, ki se bodo tudi nagradila. Odločitve razsodišča so neizpodbitne.

6. Razsodišče ima na razpolago za nagrade 5000 lir.

Nagradjena dela preidejo v last prireditelja razstave.

7. Dela, ki ne bodo izbrana za razstavo, jih morajo dvigniti interesi v treh dneh po obvestilu. Razstavljena dela, ki ne bodo prešla v last Poverjenstva ali ev. kupca, bodo na razpolago razstavljalcem tri dni po zaključitvi razstave. Ona dela, ki ne bodo dvignjena v tem času, bodo prešla v last prireditelja razstave.

8. Vse stroške prevoza, pošiljatin in vrnitve razstavljanih del, plačajo razstavljenci sami. Prireditelj ne prevzame odgovornosti za škodo, ki bi bila povzročena zaradi tatvine, požara itd. v času, ko so v njegovem varstvu.

osnovi posebnega zakona je pooblaščen skopljanska mestna občina, da ustanovi posebno občinsko banko kot komunalni kreditni zavod s sedežem v Skoplju. Osnovna glavnica banke znaša 5 milijonov levov.

Zvišanje trošarin na pivo na Hrvaškem. Hrvatsko finančno ministrstvo je izdalo novo naredbo o trošarini na pivo. Na normalno trošarino na 100 litrov doma navarjenega piva od 4—7.99% vsebine slada se pobira razlika med normalno trošarino in zneskom 800 kun. Tudi za uvoženo pivo velja poseben trošarinski dodatek.

Stanovanjska zaščita na Hrvaškem. Zakon o zaščiti najemnikov, ki je bil uveljavljen dne 4. decembra 1941 in je veljal do 31. decembra 1942, je sedaj podaljšan do konca leta 1943.

Bolgarija kupuje nazaj vrednostne papirje v nemški posedi. Da bi se zmanjšali klirinški saldo, ki ga imajo nekatere jugovzhodne države v Nemčiji, se zdaj načrtno porablja nemška posrednostni papirjev teh držav. Tako je za Madžarsko zmanjšala nekatere svoje dolgeve v markah tudi Bolgarija in je z odgovarjajočim zneskom primerno znižala svoj aktivni saldo napram Nemčiji. Šlo je predvsem za posojila in delnice.

Ladje iz gumij na Japonskem. Japonske ladje-delnice so izdelale načrte za gradbo ladij iz gumija in so tudi že začela s tozadevnimi deli. Poskusne vožnje s takimi ladjicami so že dobro uspele.

Davek na vojne dobičke na Slovaškem. Na Slovaškem nameravajo uvesti nov vojni davek, katerega donos je preračunan na pol milijarde kron.

Kako si pridobi prijateljev

II. Del.

Šest načinov, kako postanete priljubljeni.

1. Imej globoko zanimanje za bližnjaka.

Prvo mesto med spomini iz moje mladosti ima gotovo »Tippy«. Tippy je bil psiček z odsekanim repkom, ki gotovo ni nikoli študiral nobene psihologije ali razprave o socialnih odnosih. Kljub temu je imel svojo tehniko, ki si je z njo pridobil ljudi. Kazal je toliko zanimanja in toliko prijateljstva za vse okrog sebe, da si ljudje niso mogli kaj, da ne bi te naklonjenosti tudi vračali.

Ali si hočete pridobiti prijateljev? Naučite se od Tippyja. Bodite vedno prijateljski, pozabite sebe ter mislite samo na druge.

Če se boste zanimali za druge, si boste v dveh mesecih pridobili več prijateljev, kakor pa v dveh letih, če boste hoteli, da se drugi zanimajo za vas.

Človek se namreč ne zanima za mene ne za vas, temveč se zanima samo zase, in to od jutra do večera, od večera do jutra.

Neka telefonska družba je naredila poizkus, katere beseda je najbolj rabljena v telefonskih pogovorih. Družba je odkrila, da je najbolj rabljena beseda »jaz«, »jaz«, »jaz«.

Ce pogledate na fotografiko eliko, kjer ste naslikani tudi vi, koga iščete najprej? Sebe, naravno. Ce mislite, da se ljudje zanimajo za vas, se takole vprašajte: »Ce bi to noč umrl, koliko ljudi bi se udeležilo mojega pogreba?«

Ce si hočemo dobiti resničnih prijateljev, ne smemo od njih najprej zahtevati, da se zanimajo za nas in za naše poslovne zadeve. Napoleon, ki je tako delal, je v svojem razgovoru z ženo Jožefino dejal: »Jožefina, imel sem veliko srečo na tem svetu. In vendar ste vi v tem trenutku edina oseba, na katero se lahko zanesem.« In zgodovinarji dvojijo tudi o tem.

Slavni psiholog Alfred Adler je rekel: »Človek, ki ne skrbi za zadeve svojega bližnjega in se zanje ne zanima, bo naletel v svojem življenju na največje težave, v svojem delu pa največkrat ne bo uspel.«

Nekoč sem se udeležil tečaja, kjer so razni govorniki predavali o tem, kako se piše novela. Spominjam se, da je profesor, znan založnik, rekel: »Ce pisec ne ljubi občinstva, občinstvo ne bo nikoli ljubilo pisca.«

Nato je nadaljeval: »Oprostite mi, če vam govorim kakor kak pridigar, toda ni drugače, občinstvo morate dokazati naklonjenost in zanimanje, če hočete doseči resničen uspeh s svojimi novelami.«

Ce je to res takrat, kadar gre za pisanje novele, mora biti toliko bolj resnično, kadar gre za način obveščanja z ljudmi.

Nekega večera sem bil v družbi z enim najslavnejših umetnikov našega stoletja. Bil je to mož, ki je znal zbuditi občudovanje. K njegovim nastopom je hitelo na tisoče in tisoče ljudi. Prosil sem ga, da mi zaupa skrivnost svojega uspeha. Ni mogel reči, da je bil ta uspeh sad njegove vzgoje ali njegove izobrazbe, kajti še kot deček je ušel od doma, prosjačil od hiše do hiše in se le mimogrede naučil branja.

Prav za prav ni imel niti tako globokega in obširnega znanja o magiji. Imel je pa dve lastnosti, ki jih drugi niso imeli. Imel je predvsem spretnost, da je uveljavil lastno osebnost in da se je znal na odru gibati in delati kar najbolj prikladno.

Vse njegove kretnje, besede, barva in ton glasu, vse je bilo prej natančno proučeno. Poleg tega pa se je ta mojster čarodajskega iskreno zanimal za svoje občinstvo. Priporočeval je, da mnogi umetniki smatrajo gledalce za maso bedakov in lahkovernikov, ki lahko z njimi delaš, kar hočeš. Njegova metoda pa je bila popolnoma drugačna. Vselej, kadar je imel nastopiti na odru, si je rekel: »Moram biti hvaležen prijaznemu občinstvu, ki je prišlo gledat moje umetništvo in ki mi na ta način omogoča udobno in lahko življenje. Vse moram storiti, da ga čimbolj zadovoljim.«

Nikoli ni začel predstave, ne da bi prej sam pri sebi večkrat ponovil: »Jaz ljubim občinstvo! Jaz ljubim občinstvo! Smešno, kajne? Bedasto? Mislite si, kar hočete! Nočem delati komentarja, temveč vam čisto preprosto pripovedujem o metodi enega najslavnejših umetnikov vseh časov.«

Gospa Schumann-Heink je kljub udarcem življenja, ki bi jo kmalu prignali do samomora, nadaljevala svoj umetniški poklic ter postala zelo slavna pevka v Wagnerjevih operah. Tudi ona je izjavila, da je tajnost njenega uspeha predvsem v živem zanimanju za občinstvo.

Izredna popularnost Teodorja Roosevelta je izvirala v velikem delu iz naklonjenosti, ki jo je

ta mož znal vliati tudi svojim najnižje podrejenim.

Njegov sluga z imenom Amos pripoveduje v knjigi »Teodor Roosevelt in njegov sluga« sledeče: »Ne-

koč je moja žena vprašala predsednika, kakšna je

prepelica. Zena še namreč nikoli ni videla te ptice.

Predsednik ji je ptico natančno opisal. Nekaj dni

zatem pozvonil pri nas doma telefon. (Amos in njegova

žena sta živela v hiši na Rooseveltovem posestvu v Oyster Bayu.)

Boj za bagdadske železnice

Zadeva se je znova pospešila v letih, ki so sledila rusko-turški vojni in pa berlinskemu kongresu. Abdul Hamid sam se je zavedal ogromne važnosti železnice za prevoz čet, prav tako pa je čutil, da bi boljše prometne zveze še bolj združile posamezne pokrajine in dele turškega cesarstva. Prav gotovo se je vsa njegova politika v naslednjih letih naslanjala na to načelo, da bodo železniške zveze zboljšale vojaški in politični položaj države. Angleška vlada pa je tudi bila prepričana, da je treba ohraniti turško cesarstvo kot zid proti Rusiji. Sporazum za odstop Cipra Angliji in ves načrt obnove v Mali Aziji je slonel na tem spoznanju. Najbrž je angleški ministrski predsednik Disraeli zahteval Ciper zase zato, da bi ta otok ščitil angleško železniško izhodišče v zalivu Aleksandrete. Govorilo se je, da je to misel Disraeli naravnost povedal Bismarcku na berlinskem kongresu (1878) in na kongresu samem je Disraeli naročil visokemu častniku angleške vojske, da naj sestavi tak načrt za železniško progo iz Aleksandrete, ki bi bil izvedljiv. V Angliji sami so vodilni krogi zelo mnogo razpravljali o tem načrtu in družba »Stafford House« je začela sestavljati načrt za železniško progo iz Carigrada v Aleksandreto in od tam naprej v Perzijski zaliv. Sultan je nestrno čakal na začetek del, toda načrt je umrl počasne smrti in to iz razlogov, ki še niso popolnoma pojasnjeni. Angleška zasedba Egipta v letu 1882 je zelo pokvarila zveze med Anglijo in Turčijo in to dejstvo vplivalo na opustitev načrta o gradnji angleške železnice.

Nemci pa so se vedno bolj zanimali za Turčijo, zlasti iz razlogov gospodarskega prodiranja. V tistih časih je bil v službi turške vlade von Moltke, ki je nemško vlado opozarjal o možnostih razmahov v Mali Aziji. V letih od 1880 do 1890 se je mnogo pisalo v Nemčiji o Anatoliji in se je poudarilo, da bi bila Anatolija izredno ugodna pokrajina za nemško kolonizacijo. Bismarck pa nikakor ni hotel sprožiti podjetja, ki bi pripravilo Rusijo v slabo voljo in je komaj pristal na to, da je odšel nemški general von Goltz za učitelja turške vojske v Carigrad.

V letu 1888 je bila dograjena evropska železniška proga do Ca-

rigrada in prvi vlak z Dunaja je privozil v turško prestolnico. Sultan je postal silno nepotrpežljiv in je hotel železniško omrežje razširiti v Anatolijo, da bi oddaljene pokrajine cesarstva in sicer Mezopotamijo in Sirijo povezal s središčem cesarstva. V letu 1885 je po posredovanju von Pressla skušal nemške finančnike navdušiti za ta načrt. Toda nemški finančniki so predlog odklonili. Angleška družba, ki je že zgradila železniško progo od Bospora do Iznina, je v letu 1886 predlagala, da bo progo podaljšala do Ankare, nato pa do Bagdada. Iz neznanih razlogov pa ta načrt ni bil izveden. Vendar pa je v letu 1888 bila podeljena koncesija za podaljšanje proge Smirna-Aidin in Smirna-Kasaba in načrt za progo do Bagdada je zopet stopil v ospredje. Angleži so v začetku kazali nezanimanje, ker so njihove politične zveze s turško vlado tedaj bile neugodne in angleški finančniki niso zaupali turškemu finančnemu ministru.

Na vso zadevo so v Londonu gledali popolnoma z denarnega vidika in so menili, da bi anatolska železnica prinašala premalo dividend. Po njihovem mnenju bi bilo najbolje počasi širiti železniško mrežo, in sicer tako, kakor bi to narekovala okoliščine in krajevne potrebe. Tedaj pa so se Francozi začeli živahno zanimati za te železniške proge. V turška podjetja so francoske banke vlagale ogromno kapitala in turško gospodarstvo so Francozi nadzirali s pomočjo Otomanske banke. Turška vlada pa je s svojimi financami bila zelo odvisna od te banke. Finančni položaj Francozov je bil v Turčiji tako močan, da so Francozi mogli celo nadzirati sultana pri njegovih vladarskih poslih. Sultan pa je sklenil ostreje se vpliva Francozov in ni hotel dati novih koncesij. Obrnil se je na nekega nemškega finančnika, ki se je tedaj mudil v Carigradu in prodajal veliko količino streliva. Ta nemški finančnik, Kaulla po imenu, pa si je zagotovil podporo Jurija Siemens, predsednika Nemške banke. Ta nemška skupina je zahtevala koncesijo, in sicer z odločno podporo »terapijskih zarotnikov«, kakor so Francozi imenovali angleškega, avstrijskega in italijanskega veleposlanika v Carigradu. — Kaulla je dne 4. oktobra 1888 dobil koncesijo. Nemška banka pa je za koncesijo plačala turški vladi 6 milijonov funtov. Nemci so se obvezali, da bodo podaljšali železniško progo do Ankare, pozneje pa isto progo zgradili

do Bagdada. Turška vlada je pristala na tako imenovano poročilo kilometrine, da bi bila železniška družba varna pred izgubami. V istem času je nemška skupina dovolila posojilo v višini poldrugega milijona funtov sultanu, ki je tedaj denar zelo potreboval.

Nemci so se takoj hitro spravili na delo. Ustanovili so družbo anatolskih železnic in v letu 1899 sta Nemška banka in dunajsko kreditno društvo dobili v svoje roke večino delnic balkanskih železnic. V Zürichu je bila leta 1890 ustanovljena banka za vzhodne železnice, v tej banki pa bi se zival kapital vseh železniških družb v Turčiji. V tej banki so Angležem dodelili tri upravska mesta in Angleži so prvi vpisali del kapitala. Toda leta 1890 so Angleži svoje delnice že prodali. Italijanski finančniki se podjetja niso udeleževali. Nemci so vso zadevo zelo dobičkonosno izvedli, ker so lahko v Turčijo izvozili mnogo gradbenega gradiva. Dejansko je njihov uvoz v Turčijo skočil od 15 milijonov lir v letu 1888 na 50 milijonov lir v letu 1893.

V letu 1899 so Nemci ustanovili levantsko paroplovno družbo, ki je nemško železniško mrežo vezala z mrežo pomorskega prometa. Precejšnje število nemških trgovcev je v Turčiji začelo tekmovali z angleškimi in francoskimi trgovci in kmalu so nemški trgovci imeli velik del trga v svojih rokah.

Železniška zveza v Ankaru je bila popolnoma dograjena v jeseni leta 1892. Že dolgo poprej pa se je začela borba med delničarji. V jeseni 1891 je francosko-belgijska skupina kapitalistov najbrž s podporo Rusije predlagala turški vladi poseben načrt za železniško progo skozi Anatolijo od severa proti jugu, in sicer od pristanišča Sameuna ob Črnem morju do pristanišča Alepa ob Sredozemskem morju. Sultan se je teh zahtev zelo ustrašil in je povabil nemške družbe, da naj hitro zaprosijo za koncesije za zgraditev železniške proge od Ankare do Bagdada, in sicer skozi Sivas. Nekaj inženirjev so že povabili, da bi začeli sestavljati načrte, toda Siemens in Nemška banka nista pokazala preveč vneme. Banka ni imela dovolj kapitala, ozemlje pa je bilo tako težavno, da bi stroški za zgraditveno progo zelo narasli. — Siemens in banka sta bila komaj za to, da se je izbrala nekoliko bolj južna smer, zlasti pa sta želela, da bi šla proga skozi bogato pokrajino okoli Konije in skozi Afium Kara Hisar. (Dalje.)

Drobne novice

Obletnica kronanja papeža Pija XII. 60 letnica ljubljanskega knezoškofa dr. Gregorija Rožmana

V stolnici sv. Nikolaja bo v nedeljo 14. marca slovesna cerkvena proslava obletnice kronanja sv. očeta Pija XII. in šestdesetletnice našega prevzisenega gospoda škofa dr. Gregorija Rožmana: ob 9.30 bo slavnostna pridiga, ki jo bo imel g. konz. svetnik dr. Janko Arnej, ob 10 slovesna pontifikalna škofova sveta maša, po kateri bo prevziseni zapel zahvalno pesem in odmolil molitev za papeža. Za sklep bo stolni kor zapel papeško himno. Vernike vabimo, da se zahvalne slovesnosti v obilnem številu udeležijo.

Tečaji italijanščine v Ljubljani

Zavod za italijansko kulturo v Ljubljani objavlja, da se začnejo vpisi za pet trimesečnih tečajev italijanščine jezika in sicer: 1. elementarni tečaj v ponedeljek, sredo in petek od 16—17; 1. nadaljevalni tečaj v ponedeljek, sredo in petek od 17 do 18; II. tečaj v ponedeljek, sredo in petek od 18 do 19. Poleg tega pa še za konverzациjo v torek in petek od 18—19. Ti tečaji se bodo začeli v ponedeljek 15. marca in bodo trajali tri mesece. Vpisnina in obisk veljajo za ves trimesečni tečaj 35 lir. Za vse nadaljnje informacije se je treba obrniti na sedež zavoda na Napoleonovem trgu 6-I med 8—12 ter od 15—18, ob sobotah pa od 8—12.

Koledar

Sobota, 13. sušica: Kristina, devica in mučenica; Nicefor, škof; Arabija, mučenica. Nedelja, 14. sušica: 1. postna nedelja; Matilda Nemška, kraljica.

Lunina sprememba: prvi krajec 13. sušica ob 20.30. Herschel napoveduje deževno in oblačno vreme.

Novi grobovi

† Jurij Gosar. V Stari Loki pri Škofji Loki je na svojem domu umrl 10. sušica ugledni gostilničar in posestnik g. Jurje Gosar. Blagega rajnega so pokopali v petek popoldne na pokopališču v Stari Loki. Sv. maša zadušnica bo v Ljubljani v cerkvi Marijinega Oznanjenja 17. sušica ob 7.

† Dalibor Trnkoczy-Zaszkal. V Zagrebu je umrl g. Dalibor Trnkoczy-Zaszkal. Blagega rajnega so pokopali v Zagrebu.

Naj rajnima sveti večna luč Vsem, ki žalujejo za njima, naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Poročila sta se dne 11. marca v Ljubljani g. poročnik Milan Kranjc in gđc. dr. Nada Riharjeva. Prijatelji in znanci kličemo mlademu paru iz srca: bilo srečno!

— Gospode katehete ljubljanskih ljudskih in meščanskih šol prosi za urnike — nadzornik za verouk.

— Ljubljanska mladina št. 6. Izšla je 6. številka polmesecnika Zveznega poveljstva GILL-a »Giovanti ljubianese — Ljubljanska mladina«. Polmesecnik je lepo opremljen z lepimi skicami, članki o delovanju GILL-a s poljubnimi berili za mladino.

O slovečem delu Tomaža Kempčana

Hoja za Kristusom

(nova, kompletna izdaja je pred kratkim izšla v založbi Ljudske knjigarnice in jo je priredil Aleš Ušeničnik. Cena L22, fina izd. 30)

je napisal ANATOLE FRANCE: »Samotar, ki je spisal to delo, je globoko poznal življenje... Boje je poznal strasti kakor tisti, ki jih čuti. Kati poznal je njih ničnost. Njegovi izreki so dušeslovni biseri, ki jih poznavači občudujejo. To je knjiga najboljših ker je knjiga nesrečnih. Ni ga zanesljivejšega svetlovalca niti priskrbejšega tolažnika.« (V knjigi Vse litt. I.)

Drobna ljubljanska kronika

Starl. onemogel ljubljanski svojemu dobrotniku. Pri pogrebu gradbenega direktorja g. inž. Antona Kljnarja je množica odličnih pogrebcev z zadovoljstvom opazila tudi veliko skupino obojčev in obojčevov mestnega zavetnika za onemogle v Japljevi ulici, ki je s molitvijo ob kleti v kapelici sv. Jožefa in pri pogrebu pred krsto podastila svojega velikega dobrotnika ter mu tudi še na zadnji poti izkazala hvaležnost. Pred to skupino častljivih starčev in stark so trije bradatki iz zavetnice nosili prekrasen venec, ves čas so pa obojčevke in obojčevke molili za zvezo velikega dobrotnika, saj je javnosti znano, kako človekoljubno je pokojnikova družina pred kratkim povabila zlato poroko svojih staršev z velikim darilom mestnemu zavetniku za onemogle. Pogreba se je udeležil tudi zastopnik župana, generala Leona Rupnika, s predstavništvom mestnih uradov, zlasti pa socialnega urada in mestnih socialnih zavodov. Udeležba obojčevov, ki so napravili najhujši vtis ter se je marljivo zavedel in pripravljal, da družinskih praznikov ne moremo lepše poveljati kot s človekoljubnimi dokazi dejanske ljubosti do revnega bližnjega, zlasti pa ne moremo dostojneje počastiti svojih dragih rajnih kot po geslu »Počastite rajne z dobrimi deli«.

Razpis mesta pevskega učitelja. Glasbena šola »Sloga« razpisuje mesto drugega honorarnega učitelja. Reflektanti naj vložijo do 20. t. m. v školski pisarni v Pražakovi ul. 19 pisemno prošnjo, ki naj obsega osebne podatke, glasbeno naobrazbo in dosedanje delovanje. Pisarna daje tudi potrebne informacije.

Uprava Državnega gledališča opozarja p. n. občinstvo, da bo začetek ljubljanske predstave »Hamleta« v nedeljo ob 16 in ne ob 17 kakor je bilo včeraj pomotoma objavljeno. Opozorilni krogi s črke I — znamenja za vodovodne naprave. Po »zoru« v mestih

dino in ugankami. Slike in sestavki so zelo zanimivi in zato mladina svoje glasilo tudi rada bere.

— Retrospektivna razstava slikarskih in grafičnih del, s katero bo slikar prof. Saša Santel v nedeljo, 14. marca začel pomladno sezono v Japonskem paviljonu, bo pokazala ob priliki umetnikov 60 letnice njegovo obirno in mnogostransko delo na polju likovne umetnosti. Razstava bo napolnila vse prostore paviljona, katerega razstavna plošev bo še povečana s posebnimi stenami, ker bi bila sicer za okoli 250 del pretesna. Posebnost pri otvoritvi te razstave bo nastop komornega orkestra pod vodstvom dirigenta Draga Sijanca. Odsviral bo stavek iz Santlove suite za godalni orkester. Nastop orkestra bo točno ob 11 ter je občinstvo naproseno, da pride v razstavne prostore že pred tem časom, da ne bo motilo muzikalnega izvajanja.

— Zalni venci, aranžmaji, izbira lončnic in cvetja — »ROZA«, cvetličarna.

— Lepo vreme. V petek jutraj je bila po barjanskih travnikih močna slana. Jutranja najnižja temperatura je bila —3.8° C, v četrtki dnevna najvišja +11.4° C. Barometer se je dvignil na 766.8 mm.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Obletnica smrti prince Amedea Savojskega. V sredo, 3. marca se je na našem letališču vršila svečana slovesnost v počastitev spomina prince Amedea Savojskega, ki je pred enim letom umrl v angleškem ujetništvu po junških borbah, katere je vodil v Abesiniji. Spominsko svečanost je priredila naša letalska posadka, ker je bil pokojni vojskovodja pred leti poveljnik tukajšnjega letališča in je po ozračju našega mesta ponosno sam vodil lastno letalo in vežbal eskadrile svojih pogumnih borcev. Spodbudni in patriotski proslavi so prisostvovali vsi vojaški, cerkveni in civilni odličniki. Mašo zadušnico jebral gorški nadškof, ki se je v toplih besedah spominjal pokojnega kraljevega prince, ki je z novo slavo ovenčal grb Savojske hiše in bo ostal v zgodovini zapisan s svetlimi črkami kot branilec Ambe Alagi.

Bogat plen rokomahtarjev. V eni zadnjih noči meseca februarja so tatinski malopridniči vdrl v hišo št. 65 v ulici San Michele v našem mestu. Posrečilo se jim je neslišno odpreti pritihihi vrata, ki vodijo v stanovanje 51 letne Pavle Meli. Medtem ko je nič hudega sluteča gospodinja mirno spala v prvem nadstropju, so zlikovci prebrskali in oropali pritihihi prostore. V neki omari so iztaknili 3000 lir v denarju in košarjo, v kateri je bilo shranjenih 70 jake. Poleg tega plena so odnesli v noč še več kosov perila in vrednosti 500 lir. Lahko si mislite oseplost in bridkost nesrečne žene, ko je jutraj opazila, da je imela ponoči nenapovedan obisk in kakšno škodo so ji zločinski gostje napravili.

Na ulici ga je dohitela smrt. Zadnji ponedeljek, 1. marca proti večeru se je po ulici Cipriani vračal domov z dela tečaj Ivan Martinuzzi, šigar družina stanuje v ulici sv. Antona. Nenadoma mu je postalo slabo in se je zgrudil na pločnik. Ko so priskočili ljudje, je bila že vsaka pomoč prepozna: v nekaj hipih je ubogi mož izdihnil; zadela ga je bila srčna kap.

Z Gorenjskega

Preskrba Jesenice z mlekom. »Karawanken Botec piše, da človek sicer ne bi verjel, pa da je vendarle res, da veliko industrijsko mesto kakor Jesenice z več kot 13.000 prebivalci, pod jugoslovansko vlado ni imelo nobene mlekarne in nobenih naprav, ki bi oskrbovale prebivalstvo z mlekom. Nemška civilna uprava je tudi na tem področju skušala urediti preskrbo tako, da ne pridejo do mleka le izbrani krogi, ampak vprav vse prebivalstvo. Že od junija leta 1941 dobivajo Jeseničani mlečne nakaznice in nanje dobivajo tudi mleko. To delo je opravila gorenjska mlekarja v Kranju. Medtem pa so se nadaljevale priprave za izdelavo mlekarne in jeseniška mestna uprava je dala tudi svet, potreben za stavbišče. Po enem letu je mlekarja začela poslovati. Deluje kot podružnica Gorenjske mlekarne v Kranju in je opremljena z modernimi mlakarskimi stroji ter more na dan pridelati 10.000 litrov mleka. Tako je sredi četrtega vojne leta bila na Jesenicah urejena mlekarja, ki oskrbuje Jeseničane sedaj z mlekarjo predelanim in brezhibnim mlekom. Urejena je bila tudi dobava mleka iz okoliških občin. To so poleg jeseniške še Kranjska gora, Dovoje-Mojstrana, Breznica, Begunje in Brezje. Podobno kakor na Jesenicah, so bile razmere tudi v okrožnem mestu Radovljici in na Bledu. Da omogočijo dobavo mleka vsem prebivalcem, so oblasti ustanovile tudi v teh mestihčasne zbiralnice in razdeljevalnice mleka. Občinski urad na Bledu je dal potrebno stavbišče za mlekarjo na Bledu. Časno delujoča mlekarja skrbi za

Iz Novega mesta

Ljudska posojilnica

z. z. n. j. v Novem mestu

sprejema vloge za vstave in vezane vloge proti primernim obrestim, depozite naložbe pa brezplačno — vse razpoložljive vsake čase. Daje kratkoročna posojila in posojila na tekoči račun. — Vnovčuje čake italijanskih bank. — Varčuje, dokler imate dohodke!

Iz Cerknice

Zdravniški pregledi. Tudi pri nas je bil štiridnevni zdravniški pregled, ki ga je imela zdravstvena avtokolona. Mnogo ljudi je bilo pregledanih, ne samo iz Cerknice, ampak tudi iz bližnjih vasi. S tem je zdravstvena avtokolona mnogo pripomogla za zboljšanje zdravstvenega stanja revnejšemu sloju.

Poroča. Te dni se je poročil gospod Franc Ihančič, posestnik v Cerknici z gospodično Marijo Korošec. Bog jima daj obilo sreče!

Smrtna kosa. Dne 3. marca t. l. je odšla v večnost gospodična Jakša Amalijsa v Cerknici št. 5. Pokojna je bila stara 75 let, bila je blagega značaja. Pri vseh, ki so jo poznali, je bila priljubljena; zlasti do revežev je imela globoko čuteče srce. Naj počiva v miru! Uzaščeni obitelji ter svojem izrekamo globoko sožalje.

potrebe zdravilišča, hkrati pa tudi zalaga Radovljice z mlekom in mlečnimi izdelki. Poslojce za novo mlekarjo že gradijo.

V Crni je bilo sklicano zborovanje v Hoblovi dvorani. Najprej je govoril krajevni vodja Roesbacher, nato pa okrožni voditelj Grum iz Velikoveca. Orieal je zgodovino stranke in njene današnje naloge.

Prve koncert mestnega zbora v Celovcu je bil v petek 12. t. m. v veliki glasbeni dvorani. Ojačeni orkester celovskega gledališča je izvajal skladbe Schuberta in Wagnerja. Nastopil je tudi ženski zbor s spremljevanjem orkestra, kot solist pa je v Wagnerjevih skladbah pel komorni pevec Herbert Aken.

Zenska posvetovalnica v Kamniku. V torek je bila otvorjena v Kamniškem domu ženska posvetovalnica. V nji bodo dobivale žene in dekleta ob torkih dopoldne in popoldne nasvete in navodila v vseh zadevah za dom in družino.

Pridne žene. — Tržiške žene so izdelale 100 vzglavnice za bolniške vlake in 100 parov copat za ranjene vojake.

S Spodnjega Štajerskega

Prijava podnajemnikov zaradi dobave kuriva. Gospodarski urad za kurivo v Mariboru je objavil, da so vse prijave podnajemnikov glede kuriva za naprej neveljavne in se morajo do 25. marca prijaviti vsi podnajemniki pri tistih trgovcih s kurivom, pri katerih jemlje tudi njihov stanodajalec. Podnajemniki, ki bodo zamudili prijavni rok, ne bodo mogli dobiti za prihodnjo zimo kuriva.

Povpraševanje o stalingrajskih bojovnikih je urejeno, kakor piše »Marburger Zeitung«, sedaj takole: Vpraševalci se morajo osebno obrniti na najbližji vojaški prijavni urad, kjer izpolnijo formular, ki ga odpošlje vojaška oblast delovnemu štabu okrožnega poveljstva. Povpraševanja naravnost na okrožno poveljstvo, na delovne štabe in na druge vojaške urade niso dovoljena, ker samo motijo potek poizvedb. Ustmena ali pismena vprašanja, ki so bila že opravljena, je treba sedaj obnoviti pri bližnjih vojaških prijavnih uradih.

Spremembe v mladinskih vodstvih. Mladinski župni vodja pujskega okrožja Lechner je bil poklican k vojakom in se je poslovil od prisrčnem zborovanju mladinskih voditeljev. Zahvalil se je vsem za sodelovanje in jim priporočil, naj novemu župnemu vodji Kerschu prav tako pomagajo kot so njemu. — Tudi v Celju je zapustil mesto mladinskega župnega vodje dosedanj vodja dr. Julius Zetter, ki je bil odpoklican za vodjo nemške mladine v Mariboru in sicer v zvezno vodstvo. Njegovo mesto je prevzel vodja Oberranner. — V Krškem se je poslovil župni mladinski vodja Oskar Sturm, ki je bil poklican v župo Maribor-mesto. Ker novega župnega vodje še ni, je začasno prevzel njegove posle kot zastopnik Reinfried Hönigmann.

Najboljši slovaški satiričen roman

»DEMOKRATI«

ki ga je spisal Janko Jesensky

dobite po vseh knjigarnah in trafikah.

Ta znameniti roman je doživel od leta 1934 dalje že pet izdaj.

Kupujte to vedro, zdravo knjigo!

Gledališče

OPERA. Sobota, 13. marca ob 17: »Evgenij Onjegin«. Izven. Cene od 12 do 18 lir. — Nedelja, 14. marca ob 14: »Priglasila in smaj«. Mladinska opera. Izven. Cene od 12 do 18 lir. — Ob 17: »Dežela smehljaja«. Izven. Cene od 12 do 18 lir. — Ponedeljek, 15. marca: Zaprt.

P. I. Čajkovski: »Evgenij Onjegin«. Opera v 7. slikah. Osebe: Larina — Polčeva, Tatjana — Vidalijska, Olga — Golobova, Filipjevna — Stritarjeva, Onjegin — Janko, Lenski — Cuden, knez Gremni — Lupa, stotnik — Skabar, Zarecki — Dolničar, Triquet — B. Sanič, Giliot — Mencin, Dirigent — N. Strifot, režija in scena: G. Debevec, zborovodja: B. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin.

DRAMA. Sobota, 13. marca ob 17.30: »Mirandolina«. Red B. — Nedelja, 14. marca ob 16: »Hamlet«. 100. predstava. — Izven. Cene od 15 lir. — Ponedeljek, 15. marca: Zaprt.

C. Goldoni: »Mirandolina«. Komedia v treh dejanjih. Osebe: vitez Ripafraza — Jan, markiz Forlipopoli — Gregorin, grof Albafioriti — Verdonik, Mirandolina, kremlja — Danilova, Gorenzija in Dejanja, gledališki igralci: Gabrijele in V. J. Ivanova, Fabricej, natak — Gorinsek, vitez sluga — Benedič, grofov sluga — Podgorski, Dognja se v Mirandolini kmeti. Režiser: J. Kovič, scenograf: inž. E. Franz.

100. predstava Shakespearjeve tragedije »Hamlet«. V nedeljo ob 16 bo v Drami 100. repiza »Hamleta«, ki ga je uprizorilo naše gledališče od leta 1921. Od tega leta dalje, je vsako sezono do leta 1928, dosegla v Cankarjevem prevodu in prof. Šestovi režiji 50 predstav. Leta 1933, in naslednjo sezono je imela v novem županiškem prevodu in režiji G. Debeveca 13 repiz, v letu 1939-40 zopet v Šestovi režiji 14 predstav in v sezoni 1941-42 v dr. Krestovi režiji 23 predstav. Hamleta so igrali na našem odru: Zvonimir Rogoz, Ciril Debevec, Emil Kralj in Slavko Jan. Gostovali so v tej vlogi ruski igralec Elski in član Narodnega divadla iz Prage Kohout. — V nedeljski predstavi bo

V italijanskem letalskem oporišču: pripravljanje bomb pred njih uporabo za vojne operacije v Sredozemlju

Iz Hrvaške

Dr. Walter na obisku v Zagrebu. Te dni je prišel v Zagreb šef nemškega državnega odbora za pobijanje tuberkuloze. V Zagrebu je predvsem obiskal glavnega ravnatelja za zdravstvo dr. Stipčiča in državnega tajnika Seitzja. V Zagrebu bo ostal nekaj časa in si bo ogledal vse hrvatske ustanove za zdravljenje tuberkuloznih bolnikov.

Proti preklinjanju in psovanju. Društvo Zagrebčanov je pred dnevi poslalo notranjemu ministru NDH vlogo, v kateri omenja naredbo o strogi prepovedi preklinjanja in psovanja. Tozadavna naredba predpisuje strogo dolžnost vsem policijskim in ostalim hrvaškim organom, da morajo paziti na to, da se bo kletev in psovka iztrebila iz hrvaškega ljudstva. Društvo Zagrebčanov sedaj naproša notranjega ministra, naj opozori vse sebi podrejene organe, da bodo gornjo naredbo pričeli tudi izvrševati.

V Zenici so pred dnevi odprli hrvaško pravoslavne cerkev. Navzoči so bili zastopniki vseh hrvaških civilnih in vojaških oblasti, zastopniki nemške vojske in številni pravoslavni verniki.

Nova moderna stanovanjska palača v Zagrebu. Hrvatska državna zdravstvena uprava je dala poleg zagrebske bolnišnice za kužne bolezni na Rebru postaviti tudi moderno stanovanjsko hišo, v kateri bo lahko stanovali vse zdravniško in strojniško osebje omenjene bolnišnice. Stroški za postavitev omenjene stanovanjske hiše so znašali štiri milijone kun.

Iz Srbije

Prva obletnica obvezne delovne službe v Srbiji. Te dni so v Beogradu slovesno proslavili prvo obletnico obvezne delovne službe v Srbiji. Ob tej priliki je imel predsednik srbske vlade general Milan Nedić govor vsem obveznikom, ki že leto dni z velikim uspehom delajo pri obnovitvi Srbije. Nedić je v svojih izjavah znova poudarjal važnost tega obnovitvenega dela. Rekel je tudi, da je ta mladina glasnik nove, zdrave in prerojene Srbije.

Osebnosti. Na predlog srbskega prometnega ministra je upokojen uradnik prometnega ministrstva Stanko Pucej.

Smrt slovenskega rojaka. Pred tednom dni je v Beogradu zadela kap slovenskega rojaka Franca Vrabla, gradbenega podjetnika iz Maribora. Pokojnik je bil znan kot pošten in marljiv podjetnik. Zapuščena žena in tri otroke. Pogrebne obrede so izvršili trije duhovniki ob navzočnosti številnih pokornikovih prijateljev in znancev. Naj mu sveti večna luč, preostali pa iskreno sožalje.

Igral naslovno vlogo Slavko Jan. Nov bo Tiran kot Laert. Ostala zasedba glavnih vlog: kralj — Levar, kraljica — Danilova, Ofelija — V. Juvanova, Polonij — Cesar.

Naznanila

ROKODELSKI ODER. Nedelja, 14. marca ob 16.30. Poudarjena japonska drama v štirih slikah: »Priznani evetisti čestitke«. Opozarjamo na predprodajo vstopnic, ki bo na dan predstave od 10 do 12 in dve uri pred predstavo v društveni pisarni, Petrankova 12-1. desno.

FRANČISKANSKA DVORANA. Nedelja, 14. marca ob 5 pop. Mlakarjeva vesela žaligr: »Najlepše plačilo«. Predprodaja vstopnic v trgovini Štiligol.

RADIO. Sobota, 13. marca. 7.30 Pesmi in napevi. 8.00 Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 12.30 Plošče. 12.30 Poročila v slovenščini. 12.45 Laha glasba. 13.00 Napoved časa. Poročila v italijanščini. 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.25 Moderne pesmi, vodi dirigent Zeme. 13.45 Simfonična glasba. 14. Poročila v italijanščini. 14.10 Koncert Radniškega orkestra, vodi dirigent D. M. S. Janec. — Operna glasba (sodelujeta so Janec). 15.00 Poročila v slovenščini. 15.15 Pokrajinski vestnik. 17.00 Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 17.10 Pet minut gospoda X. 17.15 Nove plošče CETRA. 17.55 Gospodinjino predavanje v slovenščini. 19.30 Poročila v slovenščini. 19.45 Napevi in romanci. 20.00 Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30 Glas Bianca Scacciatija. 21.00 Napevi in pesmi izvajata orkestra pod vodstvom dirigentov Petralie in Barzize. 22.00 Predavanje v slovenščini. 22.10 Klasični orkester vodi dirigent Manu. 22.45 Poročila v italijanščini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Via, Trška cesta 48.

V vsako hišo »Slovenca«!

Trdnjava med dvema zemljinama

Algeiras, v marcu. — »O pravem času ustavit, sicer se lahko znajdeva pri Angležih in potem bi vas težko dobili nazaj!« — mi je dejal častnik na cestnem križišču, kjer se pot odcepi navzdol proti Gibraltarju. Ta opazka je bila seveda bolj šegave vrste, saj so nadaljnje straže, žične ovire in slednjič še obmejna zapora dovolj glasno govorile, ko da bi utegnil človek priti neopažen čez črto, ki loči tu Španijo od poslednje celinske točke pod angleško zastavo. Že čez nekaj sto metrov dalje se kot pravilni polkrog odpirajo zalivi, kjer stoji na enem koncu Algeiras in na drugem koncu pa skalnati hrbet Gibraltarja, ki tu štrli v morje liki mogočen valobran. Čez morsko ožino se od juga blesti marokaška celina z Džebelom Muso, ki je s svojimi 850 m višine videti kakor daljno obmejno gorovje na obzorju. Pogled čez zaliv, ki je tudi pozimi obrobjen s čudovitim zelenjem, na pečino in venkaj čez sinje morje, je resnično nebeško lep. Vsakdo pa kot opazi oblastnost angleške utrjene pečine. Vse naokrog se nanaša edinole na temno grčasto skalo, ki se dozdeva, ko da bi naravnost iz morja štrlela v nebo. Griči, majhne naselbine krog zaliva, širna vodna planjava med zahodnim Sredozemskim morjem in morsko ožino, vse je podrejeno tej silni gmoti.

Ladje in letalci

Zaliv, ki je skoraj 8 km globok, je na španski strani skoraj prazen. Ladja za v Tanger in dve srednji tovorni ladji, ki sta pripeljali premoč in bosta odpeljali plutovino, so zasidrane v Algeirasu, kjer so šele nedavno preuredili pristanišče. V notranji luki stoji poleg ribiških bark in obrežnih jadrnic nekaj motornih čolnov, ki opravljajo tu bolj službo uprave policije kakor vojne mornarice. Tem več ladij pa se gnete v senci angleške trdnjavske pečine. Angleške tovrne ladje se ne držijo omejenega prostora na tri milje, ampak so povsod in prav blizu španske obale, ki se z majhno žičasto ograjo razteza skoraj do vhoda v trdnjavske pečine. Tu je več kot 60 ladij, ki so vse črne in sajaste, in videti jim je, da imajo hude vožnje za seboj. Dve švicarski ladjici in španski tovornik, ki že več tednov čakajo dovoljenja za nadaljevanje vožnje, so tu v tej črni čredi. Nekaj ameriških parnikov ima razobesene zastave. Najbolj končni kot zaliva je videti kot pokopališče ladij in se zmeraj bolj veča. Tu so ugasli in težko poškodovani tovrni.

Ali že veš?

... da skoraj 800 milijonov ljudi sploh ne pozna poljuba kot izraza za nežna čustva?

... da je Arlberški predor, ki vodi s Tirolske na Predarlško, in ki je dolg 10.300 metrov, najvišje ležeči predor v Evropi in je hkrati najdaljši predor Nemčije?

... da tehtajo krito mušice eno stotisočinko grama, kakor so nedavno dognali z najnovejšo precizijsko tehniko?

... da imajo »gnila jajca«, ki jih Kitajci tako cenijo kot delikateso, zakopana v ilovnati zemlji po deset let. V tem času času se vsa vsebina spremeni v sluz.

Športna oprema: Tričrtinski, ravno urezani plašč, pod njim pa kostum. — Spodaj: Telovnik na naramnice in bela, japonska bluza. Krilo je lahko tudi brez telovnika.

Na nočni straži

Brunin je danes stražil od polnoči do dveh. Obul je cikle, oblekel stare zametaste hlače, ki jih je imel za poljsko delo, in volneni jopič, čez katerega je ogrnil vojaški plašč. Čez svojo čepico iz zajčje kože, ki mu je varovala ušesa, si je dal vojaško kapo, vzel je puško in jo nesel, kot je navadno nosil lopato.

»Pravi, stari, da bi bilo pač bolje pod pernico,« se je obrnil h korporalu Favelu, zapuščajoč majhno čakalnico, kjer so njegovi tovariši spali v mokri, rumeni slamni. »Toda dolžnost je dolžnost, in še vedno smo srečnejši, kakor vojniki v prvi črti.«

»Dečko, tam v prvi črti so šele dolžnosti,« je rekel Favel.

Brunin in Favel sta bila mobilizirana na postaji S..., ki vzdržuje promet z njuno vasjo in jo od nje loči široka reka. Pred vojno je brodnik prevažal prebivalce in redke potnike z enega brega na drugega. Zdaj so si pomagali, kakor so pač mogli. Brodnika, vpoklicanega na fronto, je sicer redkokrat, a vendar dobro nadomestoval neki gostilničar. Sicer pa je skoraj vsak prebivalec mesta S... imel svoj čoln. Kadar nista bila na straži, sta se Brunin in Favel z brodom prepeljala čez reko in šla delat na svoj vrt. Večkrat sta lahko še celó spala doma.

»Saj bi se nič ne pritoževal,« je tožil Brunin, »ko bi mi ne bila žena bolna...«

»Kako je z njo?«

»Še premakniti se skoraj ne more več... Revmatizem je to, rekel bi mrtvoud... Podnevi pridejo sosede... Toda ponoči, ko me ni doma, je popolnoma sama... Če bi nastal v hiši ogenj, bi se gotovo ne mogla rešiti...«

»Drugi bi jo pa tudi komaj, ko stanuješ čisto na koncu vasi...«

Ozračje je bilo čudovito jasno. Brunin je že skoraj prišel na kraj, kjer je moral stražiti.

nik, ki zdaj ni ne časa ne sredstev za njih pravila. Na pomolih vzdolž stare in nove notranje gibraltarske luke so videti manjše vojne ladje. Med njimi je tudi ena, šele nedavno uslužbena letalonosilka.

Nad zalivom so venomer letala v ozračju, in sicer lenobni hidroplani in lovski ter izvidniška letala, ki se dvigajo z letališča na ozki kopni zvezi med Španijo. To letališče je menda zdaj največja skrb poveljnika. Letališče je zagazeno med špansko mejo in navpično, kvišku štrlečo pečino, tam, kjer so bila prej pokopališča in dirkališča. Zato je letališče tako ozko, da je moči ob ugodnem vetru priletavati semkaj le od zadoda proti vzhodu. Zaradi večje uporabe letal za v Severno Afriko, za na Malto in v Libijo in večje zahteve zaradi opazovanja in zavarovanja krog morske ožine, je bil Gibraltar prisiljen, da je moral navzlic tesnemu prostoru postati večje letalsko oporišče. Zatorej so že pred meseci odstranili vsa odvišna poslopja in naprave, ki so bile na tem, komaj 700 m širokem pasu zemlje. Zdaj razstreljujejo in kopljejo na vznožju severne stene, da bi pridobili še nekaj metrov sveta. Tudi zgoraj na 400 m visoki skalnati kopri in na obronkih še zmeraj vrtačo in razstreljujejo, da bi tako lahko izboljšali postojanke za strojnice in protiletalske topove. Zaradi svoje ozke, podolgovate oblike je videti greben pečine kot neizmerna bojna ladja, ki vsebuje na stotine vsakovrstnih topov, velikanska skladišča razstrelilnih snovi in živil, ki ima debelo ostenje, pa signalne stolpe in jabolca in letališče, ki je videti kot katalput. Celó ozko, na kake 4 km raztezajoče se mesto z delavnicami in dok, z žerjavci in lopami je iz dalje videti kot stranski del neizmerno bojne ladje, ki je po ozkem pasu zemlje spojena s špansko celino.

Nove razmere

Kakor je Gibraltar v istoimenski morski ožini še zmeraj izredno važno angleško oporišče, vendar se je spričo afriškega bojišča zmanjšal njegov strateški pomen. Zdaj Gibraltar ni več edino izhodišče za različne boje za Sredozemsko morje, ni nič več edino morsko in letalsko oporišče v območju dveh morij in dveh zemljin. Casablanca in Rabat, Oran in Alžir so medtem sprejeli nase velik del nalog najbližjih etapnih središč tudi za varnost dohodnih potov. Gibraltar se spet lahko udejstvuje bolj za varnost morske ožine. Postal je drugotnega pomena, počivališče za letala, ki nadaljujejo svojo pot dalje, za spremne ladje, ki skušajo doseči afriška bojišča; je bolj delavnica za popravila in zbirališče poškodovanih ali uničenih bojnih in trgovskih ladij.

Tudi sicer se pozna v tej trdnjavi, da je pravo bojišče preloženo na Severno Afriko. Vse je manj živčno napeto, kot je bilo lani. Vojaška posadka, ki je bila precej zmanjšana, se dolgočasi in v dvala potrebam, ki ustrezajo oddaljenemu zadetju. Razvidniška letala preletajo svoje kontrolne proge; torpedni čolni in korvete sprejemajo konvoje in jih odvajajo do določenih točk; podmorniški lovci morajo zunaj prevoziti svoje kvadrante in ure, da izsledijo sovražne podmornice. Na tisoče španskih delavcev iz obmejnega kraja La Linee in okoliških selišč koraka vsako jutro čez mejo, da sodelujejo v angleški luki pri izkladanju ladij in da opravijo v delavnicah in strojnih tovarnah vsaj najnujnejša popravila. Streliči, letalci in mornariški častniki, ki se jim dozdeva, če čez nekaj tednov to trdnjavske mesto bolj ječa kot garnizija, so veseli, če si morejo kak dan priskrbeti nekaj ur prostosti, da odidejo v špansko La Lineo, kjer se v kavarnah z lajnjsko godbo in z dekleti z nevtralnimi nasmehom malo pozabavajo. Ker se v trdnjavi, kjer ni nobenega civilista, zares neskončno dolgočasijo, bi jim bilo nemara ljubše, da bi bil mir — ali pa, da bi smodnik, ki so z njim natlačeni sosednji španski topovi, ne bil tako vlažen.

Toda v Londonu, kjer jim misli ne potekajo kot vojakom v samih letalskih urah in topovskih kalibrih, pa je postal Gibraltar v poslednjih tednih spet bolj pomemben, in sicer kot predstraža in oporišče. Gibraltar pečina je daleč naokoli edini prostor, kjer bi hoteli Angleži s svojo politično prtljago ostati zase in brez zaveznikov. Nič jim niso všeč ameriški načrti, ki se raztezajo kar čez Afriko do Pirenejskega polotoka. V tej skrbi je Angležem Gibraltar zelo važna zadeva.

Jedilno olje iz tobakovega semena

Nemški iznajditelji so odkrili, da je moč iz tobaka pridobivati olje. V semenih je precejšnja količina olja, ki je uporabno kot jedilno olje. Nemška poljedelska uprava v Ukrajini bo iz ondotnih vrst tobakne rastline narejala olje. V ta namen so že za leto pripravili do 40.000 ha zemlje, kjer bo posajen raznovrsten tobak, ki bodo iz njegovih semen proizvajali hranilno olje.

Črta železniškega tira se je zajedala v strmi skalnati breg reke in delala ovinek. Ko bi progo na tem mestu zrušili, bi trajalo več tednov, da bi jo mogli spet popraviti. Na drugi strani reke se je v luninim svitu videla ravnina s kopicami sene, vas, in daleč v stran, med dvema vrstama dreves, Bruninova hiša.

Izmenjala sta stražo in Favel je rekel tovarišu:

»Dobro pogledj! Vidiš, tamle je oni kot... Saj veš, kaj je rekel stotnik... Točno od dveh gre tu mimo vlak z municijo...«

»Nič naj te ne skrbi! Bom že pazil,« je rekel Brunin.

»Na svidenje, stari... Če ženi ni bolje, ji lahko ta čas, ko boš ti na straži, pošljem gospodinjo...«

Brunin je ostal sam; natlačil si je pipo in sedel kraj pobočja. Noč je bila hladna. Nos si je pokrtil z volnenim robcem.

Nenadoma je zapazil, da se je z nasprotnega brega reke utrgal čoln. Nekdo je na vso moč veslal.

»Kdo bi se pač vozil ob tej uri?« je zamrmral. »Najbrž gre kdo po zdravnik...«

Nad poljem je plavala veličastna tišina, ki jo je kalilo le brnenje brzojavnih žic. Včasih je prišlo čez reko zamolklo lajanje psa.

Tedaj je Brunin zaslišal pridružen kletvico in šum kamenja, ki se je valil pod nogami.

»Gotovo je kdo padel... Čisto blizu mora biti... Najbrž je oni iz čolna...«

»Kdo je?«

Nihče mu ni odgovoril.

»Nekdo je tu!« je premišljeval Brunin. »Ali je že spet prišel kdo izmed tistih vohunov in bi rad pognal progo v zrak... Saj so jo pred sedmimi tedni tudi že poskušali... V okolici je več tovarn, kjer so zaposleni ti vohuni. Tudi po deželi jih je gotovo polno...«

„Slovenčeva“ športna posvetovalnica

Ali so Čehi že začeli z letošnjim nogometnim prvenstvom? Z nogometnim prvenstvom se niso začeli, pač pa so ineli preteklo nedeljo precej zanimivih tekem med klubi, ki so člani lige. O lanskem prvaku Slaviji poročajo, da mora biti v sijajni formi in to sodijo po igri, ki jo je dobila v nedeljo proti Škupi s 3:4. Z liginimi tekmami bodo začeli prihodnjo nedeljo. Seveda, klubi niso mogli čakati sprico lepega vremena na olicično otvoritev sezone in so bili pred tednom do malega vsi na nogah. Zanimalo vas bo gotovo, da je Sparta odpravila Viktorio z 8:2.

Najhitrejši v plavanju na 100 m prosto. Vprašujete, če ni Sved Oelsson hitrejši od Tataosa — komu gre prvo mesto? Po službenih tablicah gre prvo mesto Tataosu s časom 1 min. 04 sek., po najnovejših neslužbenih poročilih pa se bomo morali kaj več zanimati za Pera Olofa Oelssona. To mora biti tič nenavadne vrste, zakaj čas, o katerem poročajo, da ga je dosegel v štafeti 4x100 m, je vreden posebne pozornosti. Oelsson bi bil torej trenutno edini plavalec, ki postavlja na 100 m prosto znamke izpod ene minute — namreč 59 sek. Če bi dosegel Oelsson omenjeni čas na tekmi na 100 m, tedaj bi lahko odstavljal Tataosa s prestola; ker pa ga je dosegel v štafeti, je znamka manj zanesljiva. (F. J.)

Ali bo prišlo do borbe za Schmelingovo nasledstvo? Z ozirom na to, da so v nekaterih državah prepovedali prirejanje mednarodnih tekem, bi radi zvedeli, kaj bo z bokarskim tekmovanjem za prvenstvo težkega razreda. Odgovor: Spoprijeti bi se morala Belgijec Sys in Sved Tandberg. Ker niso niti v Belgiji niti na Švedskem mednarodne tekme prepovedane, je verjetno, da bo prišlo do omenjenega zanimivega srečanja. Odločilno besedo o tem bo imela seveda mednarodna zveza poklicnih boksarjev, ki ima svoj sedež v Italiji. (D. P.)

Prvenstvo »Levente«. Citati ste, da se je prijavilo na Madžarskem 900 možev za prvenstvo Levente. Kakšno prvenstvo je to? Gre za navadno mladinsko nogometno prvenstvo, s katerim bodo začeli tekmo tega meseca. (J. S.)

Delo na vrtu in otroška telesna vzgoja. Od 9 let starega otroka ne morete zahtevati, da bi redno opravljal lahka dela na vrtu. V člankih, ki smo jih objavili in v katerih smo naglašali pomen dela za telesno vzgojo, smo mislili seveda na odrasle, otroci pa imajo pravico do igranja. Pri vrtnih delih jih sicer lahko zaposlite, pri tem pa morate upoštevati dvojce: 1. da bodo vztrajali pri delu samo tako dolgo, dokler jih bo opravke zanimali; 2. da ne gre za delo, temveč za igro in da morajo imeti tudi posebno otroško orodje za delo. Pri takšnem delu bodo vztrajali otroci največ pol ure, potem pa se bodo spet lotili igre, ki je nova in ki jih bolj zanima. (Z. C.)

Dva atletska rezultata. Poročate mi, da ste stari 17 let in pol in da ste dosegli v teku na 100 m čistih 13 sek., v skoku v višino pa 1,45 m. Kateri rezultat je več vreden po finskih tabelah? — V teku bi dobili 414 točk, v skoku pa tudi točno 414 točk; oboje rezultata sta torej enakovredna. Upam, da vam v vaših letih ne bo težko izdatno popraviti prvo in drugo znamko. Ko boste preskočili 1,50 m ali pa ko boste pretekli 100 m v boljšem času, se spet oglasite! (J. P.)

Današko nogometno prvenstvo. Pritožujete se, zakaj ne poročamo redno vsaj o najvažnejših nogometnih dogodkih. Reči vam moram, da so danes težave s poročili, pa tudi s prostorom. Glede Vienne pa ste lahko brez skrbi; preteklo nedeljo je premagala železničarje s 4:3 in vodi na razpredelnici s 24 točkami pred Avstrijo in FAC. Ostali izidni so bili: Austria: Sportklub 3:1. Admira: Rapid 2:0. WAC: FAC 3:0. FC Wien: Sturm: Gradec 4:1. Wacker: Wachbaun 4:1. (L. C.)

Iz zgodovine planinstva. Ali je v zgodovini planinstva ugotovljeno, kdo je bil prvi na vrhu Triglavu in kdaj? Priporočam vam, da si oskrbite Kugyjevo knjigo o Triglavu pod naslovom »Pet stoletij Triglava«. Tam boste brali mnogotere zanimivosti v zvezi s prvimi vzponi na najvišji vrh v Julijskih Alpah. Prvi vzpon se je menda posrečil leta 1778 (Willonizer v družbi z lovci z Gorjuš in Jerke). Ti so vklesali svoja imena v skale na vrhu. Tudi pozneje so bili obiskovalci Triglava zelo redki in je pomenilo izreden dogodek, če se je komu posrečilo povzpeti se na vrh. Popularno je postalo planinstvo šele pred približno 50 leti, ko so ustanovili Slovensko planinsko društvo. (C. M.)

Sportno vodstvo na Španskem si močno prizadeva, da bi postavilo telesno vzgojo ljudstva na široke temelje in da bi prišel španski šport kaj kmalu do mednarodnega slovesa tudi v lahki atletiki in plavanju. Tudi stremijo za tem, da bi igrala državna reprezentanca vlogo kakor v nekdanjih časih svoje športne slave. General Moscardo, znani branitelj Alcazarja, ki vodi španski olimpijski odbor, je izjavil, da se pogaja z Argentinci za obnovo tesnih športnih stikov. Nogometni reprezentanci Argentinijske in Španske se bosta najbrž sestali že v teku letošnjega poletja.

James Couttet, ki že več let zmaga na francoskih smučskih tekmah, je bil tudi letos prvi. Čeprav je bil v smuku samo šesti in je tudi pri skokih padel (dosegel je 49,5 m in 46,5 m), je dosegel v ostalih smučskih panogah toliko točk, da si je pribral naslov splošnega prvaka.

O Rudolfu Harbigu, svetovnem rekorderju v tehki na srednje proge, čitamo, da je bil ranjen v stegno in da je na poti ozdravljenja. Njegov tekme, Willi Rank, ki je bil lansko leto drugi v teku na 1500 m, pa je padel na vzhodnem bojišču.

Pri smučskih tekmah v slalomu v Davosu je igral Sved Hanssen proti pričakovanju prvo violino. Gledalci, ki so pričakovali zmago Švicarja Demarmelsa, so bili razočarani. Na 600 m dolgi progi v 45 vratni je zmagal švedski mošter Hansson. Njegov čas za dvakratno vožnjo znaša 3 min. 20 sek.

Dva športna urednika sta nezadovoljna z umetnostjo. Erich Menzel, ki je obiskal umetniško razstavo v Monakovem, piše v Kickerju takole: »Videl sem pestro področje umetniškega udejstvovanja; vse mogoče motive življenja, pokrajinske motive iz vseh krajev države — skoraj tisoč slik in risb, ki razodevajo plodovitost nemškega umetniškega ustvarjanja bolj kot kdaj koli, vendar pa moram skoraj presenečen priznati: niti en umetnik ni izbral športnega motiva.« — Podobno piše tudi dr. J. Göhler, urednik NS Sporta o pesnikih in pisateljih. Göhler ugotavlja, da je v športnem udejstvovanju mladine veliko mikavne snovi za leposlovno oblikovanje, da pa je še vedno premalo pesnikov in pisateljev, ki bi zajemali snov iz športnega področja, ki je mladim ljudem tako blizu.

Brunin je stisnil puško in se skril za grm. Slučajno je pogledal na drugi breg in zapazil svet plamenov.

»Moj Bog,« je stokal, »pri nas je ogenj!... Skedenj goril...«

Prestrašen je pomislil na ženo, ki si ne bo mogla pomagati...

Pa saj bi šel lahko pomagat; stekel bi dol k bregu reke, kakih sto metrov od tu, tam bi našel majhno ribiško gostilno, čolni so bili tako zasidrani ob bregu. V desetih minutah bi bil doma. Gotovo bi še prišel pravočasno... Da, toda zapustil bi stražo!

Ali naj gre in obvesti tovariše na postaji? Toda to je bilo sedemsto metrov od kraja, kjer je stražil... Če bi kdo hotel podminirati progo, bi imel dovolj časa... Tedaj se je Bruninu zasvitalo v duši in spoznal je strašno resnico: zažgali so mu dom v nadi, da bo zapustil stražo in hitel na pomoč ženi. Lopovi so bili zelo dobro poučeni.

Sovražni neznanec je lazil doli. Tema ga je sicer zakrivala, toda bil je nekje blizu njegovega... Brunin je prislonil uho tesno k zemlji in poslušal.

Šepetaje se je dvignil:

»Vohun ni daleč!«

Začel se je plaziti vzdolž proge, obračajoč od jeze solzne oči na drugi breg, ki je bil ves v rdečem žaru.

Rezek strel — — Krik — — Brunin je hitro stekel naprej — — Našel je hropečega človeka, ki je v skrčeni roki stiskal naboj dinamita. Bil je eden izmed nameščencev tuje tovarne, ki je že tri leta delala v tem kraju; izdajal se je za domačina.

Tedaj je Brunin zaslišal Favelov glas:

»Nič naj te ne skrbi, stari! Videli smo ogenj! Zeno smo ti rešili. Dobro smo vedeli, da ne boš zapustil svojega mesta! Si ga ubil, razbojnika, kaj?«

Mogočen živžev je zadonel proti jasnemu nebu: vlak z municijo je prihajal.

ročajo, da ga je dosegel v štafeti 4x100 m, je vreden posebne pozornosti. Oelsson bi bil torej trenutno edini plavalec, ki postavlja na 100 m prosto znamke izpod ene minute — namreč 59 sek. Če bi dosegel Oelsson omenjeni čas na tekmi na 100 m, tedaj bi lahko odstavljal Tataosa s prestola; ker pa ga je dosegel v štafeti, je znamka manj zanesljiva. (F. J.)

Ali bo prišlo do borbe za Schmelingovo nasledstvo? Z ozirom na to, da so v nekaterih državah prepovedali prirejanje mednarodnih tekem, bi radi zvedeli, kaj bo z bokarskim tekmovanjem za prvenstvo težkega razreda. Odgovor: Spoprijeti bi se morala Belgijec Sys in Sved Tandberg. Ker niso niti v Belgiji niti na Švedskem mednarodne tekme prepovedane, je verjetno, da bo prišlo do omenjenega zanimivega srečanja. Odločilno besedo o tem bo imela seveda mednarodna zveza poklicnih boksarjev, ki ima svoj sedež v Italiji. (D. P.)

Prvenstvo »Levente«. Citati ste, da se je prijavilo na Madžarskem 900 možev za prvenstvo Levente. Kakšno prvenstvo je to? Gre za navadno mladinsko nogometno prvenstvo, s katerim bodo začeli tekmo tega meseca. (J. S.)

Delo na vrtu in otroška telesna vzgoja. Od 9 let starega otroka ne morete zahtevati, da bi redno opravljal lahka dela na vrtu. V člankih, ki smo jih objavili in v katerih smo naglašali pomen dela za telesno vzgojo, smo mislili seveda na odrasle, otroci pa imajo pravico do igranja. Pri vrtnih delih jih sicer lahko zaposlite, pri tem pa morate upoštevati dvojce: 1. da bodo vztrajali pri delu samo tako dolgo, dokler jih bo opravke zanimali; 2. da ne gre za delo, temveč za igro in da morajo imeti tudi posebno otroško orodje za delo. Pri takšnem delu bodo vztrajali otroci največ pol ure, potem pa se bodo spet lotili igre, ki je nova in ki jih bolj zanima. (Z. C.)

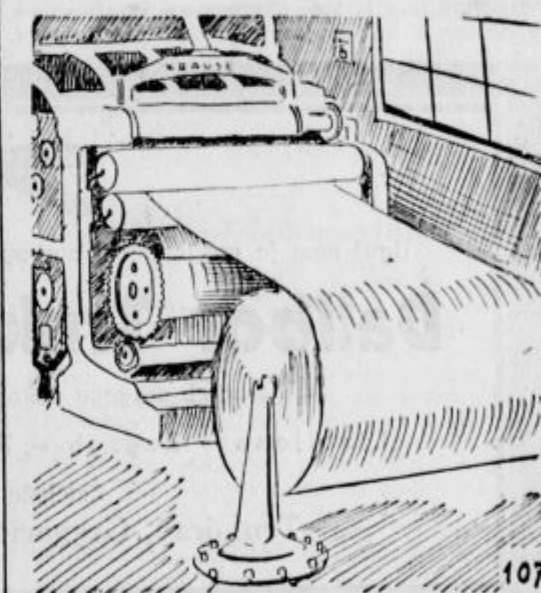
Dva atletska rezultata. Poročate mi, da ste stari 17 let in pol in da ste dosegli v teku na 100 m čistih 13 sek., v skoku v višino pa 1,45 m. Kateri rezultat je več vreden po finskih tabelah? — V teku bi dobili 414 točk, v skoku pa tudi točno 414 točk; oboje rezultata sta torej enakovredna. Upam, da vam v vaših letih ne bo težko izdatno popraviti prvo in drugo znamko. Ko boste preskočili 1,50 m ali pa ko boste pretekli 100 m v boljšem času, se spet oglasite! (J. P.)

Današko nogometno prvenstvo. Pritožujete se, zakaj ne poročamo redno vsaj o najvažnejših nogometnih dogodkih. Reči vam moram, da so danes težave s poročili, pa tudi s prostorom. Glede Vienne pa ste lahko brez skrbi; preteklo nedeljo je premagala železničarje s 4:3 in vodi na razpredelnici s 24 točkami pred Avstrijo in FAC. Ostali izidni so bili: Austria: Sportklub 3:1. Admira: Rapid 2:0. WAC: FAC 3:0. FC Wien: Sturm: Gradec 4:1. Wacker: Wachbaun 4:1. (L. C.)

Iz zgodovine planinstva. Ali je v zgodovini planinstva ugotovljeno, kdo je bil prvi na vrhu Triglavu in kdaj? Priporočam vam, da si oskrbite Kugyjevo knjigo o Triglavu pod naslovom »Pet stoletij Triglava«. Tam boste brali mnogotere zanimivosti v zvezi s prvimi vzponi na najvišji vrh v Julijskih Alpah. Prvi vzpon se je menda posrečil leta 1778 (Willonizer v družbi z lovci z Gorjuš in Jerke). Ti so vklesali svoja imena v skale na vrhu. Tudi pozneje so bili obiskovalci Triglava zelo redki in je pomenilo izreden dogodek, če se je komu posrečilo povzpeti se na vrh. Popularno je postalo planinstvo šele pred približno 50 leti, ko so ustanovili Slovensko planinsko društvo. (C. M.)

POVEST PILOTA ŠTEFANA

107.

107

Tudi časnikarji so lepo opisali moj dogodek, kakor sem jim ga bil povedal. Veliki rotacijski stroji so zaropotali in bruhali v časopisne ekspedicije cele kupe časopisov. Ko so raznašalci listov pograbili vsak svojo naklado, so urno zdrveli na ceste.

108.

108

V vseh velikih mestih po svetu so vpili raznašalci in razglašali najnovejšo vest. Posebno so se odlikovale športne revije. Listi so prinášali dolge članke, opremljene s fotografijami. Še danes se spominjam, kako sem tiste dni hodil pokonci.

S. S. VAN DINE:

19

Umorjeni Kanarček

»Zanimivo!« je dejal, »Pismo, ki sem ga prejel, je bilo od neznance, ki je snoči odvedel gošpino Odell k večerji in v gledališče... Kako majhen je svet!« je zamrmral. »Tukaj v klubu je. Ni sicer reden član, a prihaja semkaj stalno, kadar pride v mesto.«

»Ga poznate?« je brezbržno vprašal Vance. »Nekajkrat sem se že srečal z njim. Piše se Spotswoode.« Markham je bil videti precej zmeden. »Poročen je in živi v Long Islandu. Zdi se, da je zelo ugledna in spoštovana oseba... Brez dvoma bi bil on zadnji, o katerem bi domneval, da je bil v zvezi s plesalko. Zdi pa mi je sam priznal, da je ob svojih obiskih v New Yorku precej občeval z njo. Snoči jo je odvedel k Francelle na večerjo, nato pa v Zimski vrt.«

»Izbral je prav nesrečen dan,« je pripomnil Vance. »Le pomisliti! Zjutraj je odprl časopis in čital, da je njegova ljubka spremljevalka bila zadavljena!... Nič kaj prijetno presenečenje, kaj ne?«

»Brez dvoma!« je pritrdil Markham. »Prvi popoldnevnik so izšli pred eno uro in Spotswoode mi je telefoniral vsakih devet minut v urad, dokler me ni zagledal, ko sem prišel semkaj. Boji se, da bi njegovi odnosi do dekleta prišli v javnost in da bi zaradi tega imel kake sitnosti. »Bo prišlo njegovo ime v javnost?«

»Ne zdi se mi nujno. Nihče ne ve, kdo je bil plesalkin spremljevalec. Ker pa on očitno nikakor ni bil v zvezi z umorom, mislim da nima pomena, da bi njegovo ime spravili v javnost. Pripovedoval mi je vso zgodbo in izjavil, da mi hoče ostati na razpolago tukaj v mestu, dokler ga bom potreboval.«

»Ker je tvoj obraz, ko si se vrnil, kazal očitno nevoljo, sklepam iz tega, da ti ni dal nikakih pomembnih in koristnih podatkov.«

»Rea je to,« je priznal Markham. »Zdi se, da mladenka ni nikdar govorila z njim o svojih intimnih zadevah. Prav nič mi ni znal povedati, kar bi mi bilo v pomoč. Njegovo pripovedovanje se popolnoma ujema s tem, kar je izpovedal Jessup. Prišel je po plesalko ob sedmih, jo spremil domov ob enajstih, ostal je pri njej približno pol ure, nato pa je odšel. Ko jo je slišal klicati na pomoč, se je nekoliko prestrašil; ker pa mu je dejala, da ni bilo nič, je pomirjen odšel. Domneval je, da je zadremala in zakrčala v sanjah. Odšel je v klub, kamor je prispel deset minut pred polnočjo. Sodnik Radfern, ki ga je zagledal, ko je stopil iz avtomobila, ga je povabil na poker v svojo sobo, kjer je bilo zbranih še nekaj prijateljev. Igrali so do treh.«

»Tvoj don Juan iz Long Islanda ti res ni pokazal nikake stopinje v snegu!«

»Na vsak način pa nam je s tem, da se je sam javil, zaprl eno izmed poti, ki bi jih morali raziskovati. S tem nam je prihranil precej dela.«

»Če se ti bodo zaprle še druge poti, se boš znašel pred lepo uganko!« je pripomnil Vance.

»Dovolj jih je še odprtih, da mi ne zmanjka dela,« je dejal Markham, odkimnil krožnik in zah-

teval račun. Nato je vstal, zamišljeno pogledal Vanceja in pristavil: »Ali te zanima ta zadeva toliko, da te lahko povabim s seboj?«

»Seveda...! Prav rad sprejemam povabilo... Vendar pa sedi še trenutek in počakaj, da popijem kavo!«

Odšli smo skupaj z Markhamom v njegov urad. Vance je sedel v usnat naslanjaj poleg hrastove mize in si brezskrbno prižgal cigareto.

»Že vnaprej uživam ob misli, da bom mogel videti, kako se vrtijo kolesa pravice,« je dejal in se udobno zleknil v naslanjaj.

»Zelo mi je žal, vendar pa ne boš mogel videti prvega obrata teh koles,« je vzkliknil Markham. »Prvi obrat se ne bo izvršil tu!«

Nzginil je skozi vrata, ki so vodila v pisarne sodnikov.

Vrnil se je čez pet minut in sedel k pisalni mizi.

»Pravkar sem govoril s sodnikom Redfernom,« je pojasnil. »Povedal mi je, da je dobil Spotswoodeja pred klubom deset minut pred polnočjo in da je igral z njim poker do treh zjutraj. Vedel je natančno, koliko je ura, ker je prav takrat pogledal nanjo in ugotovil, da je precej pozno. S prijatelji je bil namreč dogovorjen, da se zberejo ob pol dvanajstih.«

»Čemu polagati toliko važnost na stvar, ki je v resnici nima?« je vprašal Vance.

»Taka je pač navada,« je nestrno dejal Markham. »V podobnih primerih je treba natančno kontrolirati prav vse okoliščine, čeprav se zdi, da nimajo skoraj nobene zveze z zločinom samim.«

Pri teh besedah je pritisnil na gumb pod mizno ploščo.

Swacker, njegov mladi in odlični tajnik, se je takoj prikazal pri vratih, ki so vodila v glavno čakalnico.

»Zelite?« je vprašal medtem ko so se njegove oči iskriale v pričakovanju.

»Pošljite mi takoj sem enega izmed policistov!«

Swacker je odšel skozi vrata, ki so vodila na hodnik, kmalu nato pa je vstopil elegantno oblečen moški, po videzu sodeč zelo miroljuben. S smehljajočim se obrazom se je približal Markhamu.

»Dobro dan, Tracy!« Markhamov glas je bil ljubezniv, a odločen. »Tu imate seznam štirih prič v zadevi Odell. Zelim, da bi jih takoj privedli sem: oba telefonista, sobarico in vratarja. Našli jih boste na številki 184 v 7. cesti. Narednik Heath jih je pridržal tam.«

»Prav!« je dejal, vzel seznam in s spoštljivim poklonom odšel.

Markham se je nato zakopal v delo in moral sem se čuditi njegovi nenavadni delavnosti in energiji. Dal je toliko važnih odredb, ki bi komu drugemu zadoštevale za ves dan. Swacker je prihajal in odhajal kakor stroj. Tudi drugi uslužbenci so prihajali na njegov poziv in takoj zopet odhajali, da izvrše zaupano jim nalogo. Vance, ki si je skušal preganjati čas s pregledovanjem debelega spiska, v katerem so bili zabeleženi znameniti procesi proti tolpi požigalcev, je od časa do časa pogledal prijatelja in zmalaj z glavo, kakor da bi ne odobral te izredne marljivosti.

Bilo je točno pol treh, ko je naznanil, da se je vrnil Tracy s pričami. Celi dve uri jih je Markham mučil z vprašanji, jih skušal zvesti in prodreti v najbolj skrito notranjost s tako vztrajnostjo, bistroumnostjo in zvitostjo, kakršne še nikdar nisem videl.

TEL. KINO UNION 22-21

Stijalen film po znani Donizettijevi operi

»Ljubavni napoj«

V glavnih vlogah: Margherita Carosio, Armando Falconi in Roberto Villa — Pojejo: M. Carosio, Ferruccio Tagliavini, V. Bettini.

PREDSTAVE:

ob delavnikih ob 14 in 18.30; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30

TEL. KINO SLOGA 21-39

Velika ljubezenska drama mladega kiparja v čarobni okolici samotnega jezera

»Vizija na jezeru«

Javor Pal, Klari Tolnay, Ellis Simor, Predstave ob običajnih urah!

TEL. KINO MATICA 22-41

Predstave ob delavnikih ob 14.30, 16.30, 18.30 ob nedeljah ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30

»Krvava svatba«

Ljubavna žaloigra med izseljenci-drvarji! Film izredno močnega dejanja in globoke vsebine. Ljubosumnost, strast, plemenitost! Fosco Giachetti, L. Ferida, Beatrice Mancini

Delovanje mednarodnega RK v Ženevi

Delo Mednarodnega Rdečega križa in z njim združene Osrednje posredovalnice za vojne ujetnike in internirance temelji na pravilih mednarodne Ženevske konvencije iz leta 1929, z glavno nalogo, da posreduje med vojskujočimi se državami glede na izmenjavanje popisov in pošte ujetih, umrlih, izgubljenih in ranjenih vojakov, beguncev itd. Po dandanašnjih izkušnjah uspevalo najbolje poizvedbe o letalcih, saj prejema o teh Mednarodni Rdeči križ vesti z vseh strani po letalih in včasih že kar v 24 urah. Mednarodni Rdeči križ in Osrednja posredovalnica morata rešiti dnevno več kot 10.000 brzojavk in krog 55.000 pisem raznih vojni ujetnikov ali njih evorcev ali oblasti raznih držav.

Od začetka te vojne je napisanih v kartoteki Mednarodnega Rdečega križa krog 11 milijonov imen. Posebni oddelki delujejo na področju dobav in izmenjave stvarne in duhovne pomoči za vojne ujetnike ali civilne internirance. Prav tako se pa brigado za stradalajoče ljudstvo na ozemljih, ki so zaradi vojne opustošena. Mednarodni Rdeči križ ima v Ženevi veliko skladišče carine prostih zdravil, ki jih razpošilja v kraje, kjer razsajajo hude bolezni. Vse to človekoljubno delovanje pa seveda tudi veliko stane. Švicarska država križe 48 odstotkov vseh teh stroškov, švicarski državljani plačajo 39 odstotkov, a 13 odstotkov se križe iz zaklada Rdečega križa.

Službe

Dobe:

Pridno, zanesljivo dekle

za hišna in poljska dela, sprejem. Plača dobra. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1596. (b)

Postrežnico

iščem za nekaj ur dnevno. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1644. (b)

Prodamo

Brezove metle kupite

pri Gospodarski zvezi v Ljubljani, Bleiweisova 29.

Mikroskop

z imerzijo, prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1623. (1)

Čebulo

sveže prispelo, dobite pri GOSPODARSKI ZVEZI Ljubljana, Bleiweisova c. št. 29. (1)

Moderne risalne deske na stojalu s tehnografom, v vsaki velikosti dobavlja ILETSIC, Rimska c. 13.

Radio

Kupimo radio-aparate iz uradne hrambe. Interesenti naj se zgledajo s potrdilom mestnega po-glavarstva pri tvrdki — PHILIPS — RADIO. D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja 6, ki bo takoj dvignila aparat iz hrambe.

Izrabite ugodno priliko da zamenjate vaš radio-aparat pri tvrdki PHILIPS-RADIO. D. Zrimšek, Ljubljana, Ulica 3. maja št. 6.

Stroji

Rabljene stroje

vsakršne koli vrsti vnovčite najboljše, ako jih ponudite. Strojno tehnični pisarni ILETSIC, Rimska cesta št. 13.

Moderne stružnice

»shaping« vrtalne in druge stroje iz najboljšega švedskega materiala kratkoročno in po ugodnih cenah dobavlja ILETSIC, Rimska cesta št. 13. (1)

Polnojarmenike

švedske, stabilne in mobilne dobavlja v 4 mesecih od tovarne ILETSIC, Ljubljana, Rimska c. 13. (1)

Gg. mesarji! — Pozor!

Najmodernejši mesarske stroje iz rje proste kovine in vdelanimi elektromotorji dobavljuje v 6 tednih od švedske tovarne poceni dobavlja ILETSIC, Ljubljana, Rimska 13. (1)

Kupimo

Pisalni stroj

v dobrem stanju ali v neuporabnem, lahko tudi cilična. »talo kupuje in plača najvišje cene.« Everrest, Prešernova 44. k

Posestva

Parcele

še od 23.000 lir proda realitetna pisarna Pristavec Franjo - Ljubljana, Cesta Arielle Rea št. 3.

Poizvedbe

Kodrast pes - Foxterier

z rjavimi in črnimi lisami se je izgubil. Najdite naj ga odda proti nagradi pri Emerik Mayer - Ljubljana, Wolfova ul. 1.

Zahvala

Vsem, ki so nam na kakršen koli način izrazili svoje tolažilno sožalje ob priliki prebriske izgube našega dragega, nepozabnega očeta, starega očeta, lasta in slica, gospoda

dr. Albina Suerja

bivšega odvetnika

se najiskrenejše zahvalujemo. — Svela maša zadušnica bo brana v torek, dne 16. marca ob 8 v farni cerkvi Sv. Petra. Ljubljana, Zagreb, Gonars, dne 12. marca 1943.

Rodbine: dr. Suerjeve in dr. Kavčnikova

»SLOVENE«, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

Umrli nam je naš ljubljani soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

Dalibor Trnkóczy-Zaszkal

Pogreb dragega pokojnika je bil v Zagrebu.

Ljubljana — Zagreb — Paračín, dne 12. marca 1943.

Zalujoče rodbine:

Trnkóczy, Gregorič, Čapek, Grahovac

Ljubezen Kristine Homanove

»Ne morem več prenašati! Ne pridite več, dokler mu ne bo bolje in dokler vas ne bo sam zahteval!«

Zgodilo se je prvič, odkar je bil mož bolan, da je Kristino zlozlo, da se ni mogla več obvladati. Zlomilo jo je pred Bergenovimi očmi.

Klečala je na globokem, z usnjem prepletenem stolu pri ognjišču. Na stolu, na katerem je navadno posedal mož po večerji, ko je kadil svoje duhteče smotke. Dlani si je zarila v obraz; divje, nemo drgetanje je pretresalo njeno mehko, vitko telo. Nobenega glasu ni dala od sebe, nobene pritožbe ni bilo slišati, nobenega izraza njenega blaznega strahu.

Bergen ji je govoril z istim svetlim, praznim glasom, s kakršnim mu je pred dnevi ona poročala o dobrem stanju boleznih in o najboljših izgleddih za skorajšnje okrevanje.

Sedaj je bil prijatelj Bergen tisti, ki jo je tolažil in bodril. Brskal je po spominu in domišljiji in ji govoril o vseh mogočih srečnih bolezenskih primerih in analogijah.

Sele tedaj, ko je dvignila glavo in ga pogledala, ko je zagledal njeno objokano, blede in mlo prosoče lice, je umolknil. Ves skrušen in osramočen. Ko se je dvignila s stola, se je Bergenu zdelo, da vidi skozi obleko srce, ki udarja kakor s kladivom.

»Ne govorite! — Ne govorite! — Ne tolažite! — Spet bo dobro! Kmalu bo spet vse dobro!«

Ko je to rekla, je zamahnila z roko, kakor da bi se hotela ubraniti vsake misli, vsake besede, ki bi tudi v malem potrdila njen strah.

Erik Bergen je razumel njen pogled, je razumel njeno ponosno kretnjo, kretnjo najlepše ženske na svetu. Beseda mu je obšla v grlu. Čutil je, da ne sme več govoriti. Molče sta si stala nasproti, molče in blede. To je bilo v visoki, svetli dvorani, obloženi z lesom, v kateri so preživeli toliko srečnih večerov. Ona, njen mož in pisatelj Bergen.

»Ne pridite več,« mu je rekla drgetaje, »dokler mu ne bo bolje. Ne morem prenašati!«

Potem mu je poslala še marsikatero pismo, napisano s svojo tekočo pisavo. Sveže, kratko in polno upanja. Stari in pametni zdravnik je povabil še enega zdravnika, uglednega strokovnjaka iz velikega mesta. Kmalu se bo vse obrnilo na dobro. Potek bolezni je zelo ugoden.

Pisala je tudi precej lepših besed o tem, kaj jima je pomenil polet. Pisala mu je o odnosu do njegovih knjig; zahvalila se mu je za poslana knjige, ki jih je čitala z mojem; za cvetje, katero je sedaj vsak dan pošiljal na Poljane. Potem mu je poročala o tačici, ki se je preselila v hišo in ki ju razveseljuje vsako jutro s svojo veselo pesmijo. Tudi o tem je pisala, kako je mož vesel svoje nežne ptičke. — O boleznih le malo. — Potem pa iz dneva v dan več.

Poročila so postajala vedno bolj enolična. »Ponoči je slabo spal; štrideset stopinj vročine; sedaj, podnevi je mirnejši; sedaj spi... Moj

mož malo trpi; čisto tiho leži in tudi ponoči ne čuti bolečin, ker uživa pomirjevalna sredstva.«

Zdravnik je prepovedal bolniku, da bi sprejemal obiske.

Tu pa tam je še šel Bergen tja na Poljane, toda z gospo Kristino ni mogel govoriti. Tudi ona ni sprejemala. Niti za korak se ni več oddaljila od bolniške postelje. Homan je bil že tako bolan, da je bil dan in noč navezan na posteljo. »Ne morem od bolnika,« je sporočila Bergenu po služkinji.

Tudi ga ni več pisмено obveščala o stanju bolezni. V edinem pismu, ki ga je še prejel, je sporočila, da je tačica umrla. Toliko skrbi je imela in toliko strahu, da je pozabila krmiti. O svojem možu ni pisala ničesar.

Dan pozneje je potrkal na Bergenova vrata pismošča in oddal brzojavko: Svetnik Homan je umrl.

Venec belih orhidej

Erik Bergen je tudi sedaj ni obiskal.

Kako neki bi mogel oditi tja na Poljane s svojo notranjo razdvojenostjo? Z razdvojenostjo v areu, ki ga je vsako minuto bolj razjedala!

V hipu, ko je prebral brzojavko, se je skoraj zrušil. Tragika dogodka in grozovito dejstvo smrti sta ga močno potrla.

Njegovo srce je obiskala globoka žalost. Izgubil je ljubljenež človeka — pametnega, zvestega in odkritosrčnega prijatelja.

V duhu je gledal ljubljeno Kristino in čutil, kako jo razjeda bolečina, prevelika, da bi jo mogel izraziti z besedami. Dal bi svoje življenje, da bi ji prihranil tragedijo, da bi ji obvaroval srečo.

Toda — zgodilo se je.

In kaj je pomenila vsa groza, vsa žalost napram brezmejni, daljni in veliki zavesti: nad vse ljubljena žena je postala svobodna!

Edini vidni izraz njegovega sožalja je bil v tem, da je poslal venec belih orhidej. Pisma, ki ga je napisal, ni gospa Kristina nikoli prejela. Vse, kar je čutilo njegovo srce — tolažba, sožalje, žalost, pretresenost — vse to je spravil v obliko vročega izliva na papir s črnim robom.

Ko pa je še enkrat prebral liste, katerih je bilo že za majhen zvezek, se je prestrašil: toliko življenjske žerjave je čutil med sožalnimi vrsticami! Kakor izžarevajo sinji južni metulji, če jih obsveti sonce, vso nebeško modrino, tako je izžarevalo to pismo njegovo ljubezen. Vse, kar je napisal o opori in pomoči, o dobrem prijateljstvu in o nežni prošnji, naj ga ona sprejme, naj mu zaupa, vse to se mu je zdelo podobno rosnim pajkovi mreži, na katero si je poldanski sonce: mreži, polni upanja in pričakovanja.

Ne, sedaj ni čas, da bi ji kar koli pisal, kar koli povedal! — Bilo je čisto nemogoče. Saj bo vendar tako dobro razumela njegovo odsotnost in bo tudi razumela, da ji ni mogel pisati. Poslal je samo venec, lesketajoč se v čisti belini. Tudi ime na vengu se mu je zdelo odvisno: Kristina bo že vedela. Od vsega cvetja je imel pokojni Homan najrajši bele orhideje in Bergen jih je nosil na Poljane, kadar jih je le mogel dobiti.

Pri pogrebu se ni pridružil najbližjim zalujočim. Uvrstil se je med veliko množico, ki je napolnila pokopališče. Tam je doživljal in motril žaloigro ves nemiren in v dno duše prizadet.